

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ

“Beynəlxalq münasibətlər” kafedrası

Bakalavr pilləsi üçün

AVROPA VƏ AMERİKA ÖLKƏLƏRİ
TARİXİ

fənninin

P R O Q R A M I

BAKI – 2015

**Proqram Azərbaycan Dövlət İqtisad
Universitetinin «Beynəlxalq münasibətlər»
kafedrasında hazırlanmışdır.**

Tərtibçilər: t.ü.f.d S. Budaqova
b/m T.Qarayeva

Redaktor: dos. R.M.Qurbanov

Rəyçilər: dos. S.M.Gözəlova
t.ü.f.d A.K.Eyyubov

Tədris fənlərinin öyrənilmə məqsədləri

- Qədim sivilizasiya tarixinə, onun inkişaf yollarının xüsusiyyətlərinə, Avropa və Amerika ölkələrində tarixi proseslərin xüsusi cəhətlərini şərtləndirən amillərə dair dərin və çoxcəhətli anlayışları formalaşdırmaq

- Təhsil müəssisəsini bitirdikdən sonra əldə edilmiş biliklərdən araşdırma və təhlil işində istifadə etməyi öyrənmək.

I Mövzu.

Giriş.

Avropa və Amerika ölkələri tarixinin öyrənilməsinə əsas yanaşmalar. Dövrləşdirmə və xronologiya problemi. Tarixi mənbələr və ədəbiyyat.

II Mövzu. Qədim Yunanıstan və Qədim Roma.

Qədim Yunanıstan.

Krit və Miken sivilizasiyası (e.ə XI əsrədək). XVIII-XV əsrlərdə Krit dəniz dövlətinin tərəqqisi. XIV- XIII əsrlərdə Mikenin üstünlük qazanması. XII-XI əsrlərdə dorilərin köçürülmələri və Miken dövlətlərinin süqutu.

Yunanıstan Homerin dövründə (XI - IX əsrlər) İqtisadiyyatın tənəzzülü. Yunan tayfalarının Egeida adalarında və Kiçik Asiyanın qərb sahilərində məskunlaşdırılması.

Qədim Yunanıstan (VIII-VI əsrlər) Böyük yunan kolonizasiyası. Qədim şəhər-dövlət fenomeni. Vətəndaşlıq anlayışı. Peloponnes ittifaqı və onun xarici siyasəti. Afina demokratiyasının dövlət sistemi və rolu.

Klassik Yunanıstan (V-IV əsrin I yarısı) Yunan-İran müharibələri. İranlıların Yunanıstana ilk müdaxiləsi, Marafon döyüşü. 481 ildə Korinf qurultayı. Salamin, Plateya və Mikaledə iranlıların məğlub olması. Afinanın hegemonluğu və müttəfiqlərin narazılığı. Kalli sülhü. Klassik dövrdə Yunanıstanın iqtisadi inkişafı. Peloponnes müharibəsi. IV əsrin birinci yarısında Yunanıstanın siyasi tarixi. Sparta-nın hegemonluğu və buna münasibət. Sparta-İran müharibəsi və onun nəticələri. Korinf müharibəsindən sonra Yunanıstanda İranın təsirinin güclənməsi. Levktra və Mantineya döyüşləri və Peloponnes ittifaqının dağılması. İkinci Afina dəniz ittifaqı.

Makedoniyanın yüksəlişi. Makedoniya II Filippin dövrünə qədər. II Filippin fəaliyyəti. Afina Makedoniyanın əsas rəqibidir. Xeroneya döyüşü və Yunanıstanda Makedoniya hegemonluğunun bərqərar edilməsi. Korinf (panellin) konqresi və orada İrana yürüş barədə qərar qəbul edilməsi.

Ellinizm dövrü. Aleksandr Makedonskinin Şərq yürüşləri. Aleksandr Makedonskinin istila olunmuş ərazilərdə siyasəti. Aleksandr Makedonskinin “varisliyi” uğrunda mübarizə və ellin dövlətləri sisteminin yaranması. Ən böyük ellin dövlətləri: Misir, Selevkilər dövləti, Perqam çarlığı. Onların quruluşunda ümumi və xüsusi cəhətlər. Makedoniya çarlığı. Romanın Makedoniya çarlığını darmadağın etməsi və Yunanıstanın deməqoq “müstəqilliy”inin elan edilməsi.

Qədim Roma.

Padşahlıq dövrü (VIII-VI əsrlər). Romanın əsasının qoyulmasına dair Roma ənənəsi. Roma vətəndaş cəmiyyətinin formalaşması. Romada **padşah** hakimiyyəti. Tarkvinilərin Etrusk sülaləsi. **Padşahlığın** süqutu və Roma respublikasının yaradılması.

Erkən Respublika (V-III əsrlər). Erkən respublikanın dövlət quruluşu. Senat. Roma magistratlar sistemi. V-III əsrlərdə Romanın xarici siyasəti. İtaliyanın Roma tərəfindən tam ələ keçirilməsi. İtaliya sərhədləri xaricində Romanın hərbi ekspansiya sahəsindəki ilk addımları. Karfagenlə müharibələr. Birinci Pun müharibəsi və onun nəticələri. İkinci Pun / Hannibal/ müharibəsi. Hannibal yürüşü. Müharibənin nəticələri. Romanın Şərqi Aralıq dənizində ekspansiyası. Makedoniya və Yunanıstanın darmadağın edilməsi.

Son Respublika (II-I əsrlər). Romanın istila olunmasının İtaliyada sosial-iqtisadi proseslərin sürətlənməsinə təsiri. II-I əsrlərin sonuncu rübündə Roma cəmiyyətində sinfi və ictimai ziddiyyətlərin kəskinləşməsi.

Böhran və Roma respublikasının süqutu. Mitridat VI Yevpator - şərq vilayətlərində antiroma hərəkatının lideridir. Sulla diktaturası. Spartakın başçılığı ilə qullar üsyanı. Pompeyin Şərq yürüşləri. Birinci triumvirat antisənət qüvvələrin təşkilatı kimi. Sezar konsulluğu. Sezarla Pompey arasında vətəndaş müharibələri. Sezar diktaturası. Qay Yulius Sezar. Oktavian. İkinci triumviratın yaradılması. Filipp döyüşü. Mark Antoni Şərqdə. Kleopatra. Oktavianla Antoninin ali hakimiyyət uğrunda mübarizəsi. Antoninin ölümü. Romada vətəndaş müharibələrinin sona çatması. Roma hüququnun mənbələri. Mülki hüququn əsas prinsipləri. Pretor hüququ. Yustinian kodlaşdırılması.

Prinsipatlıq dövrü. Oktavian Auqust və Yuli-Klavdi və Flavi sülalələri. Britaniya, Qalliya və İudeyada üsyanlar. Neron. Flavi sülaləsinin bərqərar olması. Antoninlər sülaləsi. Roma imperiyasının “Qızıl dövrü”. “Roma sülhü” anlayışı. Trayanın hakimiyyəti. Roma imperiyasının sonuncu ərazi ekspansiyası. Strateji müdafiə siyasətinə keçid. İlk qala tipli sərhəd istehkamlarının tikilməsi. Prinsipatın nəticələri.

III əsr böhranı. 193-197 illərin siyasi böhranı və vətəndaş müharibəsi. Qalliyenin dövründə imperiyanın siyasi cəhətdən dağılması. Barbarların sərhəd istehkamlarını yarması və Roma ərazisində onların ilk yaşayış məntəqələrinin yaranması. III əsrdə Roma iqtisadiyyatının böhranı. Xristianlığın yaranması və erkən tarixi. Xristian kilsəsinin genezisi. Dövlət orqanları ilə tədricən yaxınlaşma istiqamətində kilsənin təkamülü.

Son Roma İmperiyası (IV-V əsrlər). Roma mütləqiyyəti. Xristianların təqib olunması. Konstantinin fəaliyyəti. Konstantinin dövründə dini siyasətin dəyişməsi. Nikey kilsəsi – kilsə ilə dövlət arasındakı münasibətlərdə dönüş nöqtəsidir. Konstantinopolun əsasının qoyulması və imperiya iqamətgahının oraya köçürülməsi. Barbarların əyalətlərdə məskunlaşması və Roma imperiyasının barbarlaşdırılmasının başlanması.

Qərbi Roma imperiyasının süqutu. Xalqların böyük köçünün başlanması. Vestqotların ölkəyə soxulması. Adrianopol döyüşü. I Feodosun imperiyanın tamlığını qoruyub saxlamaq uğrunda mübarizəsi. Roma imperiyasının Qərb və Şərq imperiyalarına / Bizansa / bölünməsi. Vestqotlar, hunlar və vandalların İtaliya ərazisinə soxulması. V əsrin 50-70-ci illərində imperiyanın möhkəmləndirilməsi üçün son uğursuz cəhdlər / Mayoran islahatları / . Romul Avqustul – sonuncu imperator.

III Mövzu. Avropa Orta əsrlərdə (V-XVII əsrin ortaları).

Xalqların böyük köçü və barbar çarlıqlarının yaranması. II-III əsrlərdə alman tayfalarının yer dəyişdirmələri. Qotlar III-IV əsrlərdə. Hun yürüşü. Vestqotlar IV əsrin sonuncu rübü -V əsrin əvvəllərində. Vandallar, alanlar və sveylər IV -V əsrin əvvəllərində. Burqundlar III-V əsrin birinci yarısında. Hunlar V əsrdə. Franklar, anqlar, sakslar, yutlar və frizlər III-V əsrlərdə. Ostqotlar V əsrdə. Odoakr dövləti. VI-VII

əslərdə xalqların köçmə prosesinin xüsusiyyətləri. Lanqobardlar, hepidlər, herullar, slavyanlar, ərəblər.

Erkən orta əslərdə feodal münasibətləri elementlərinin formalaşması (V-XI əslər) Qərbi Roma imperiyasının siyasi inkişafı. Böyük torpaq sahiblərinin siyasi müstəqilliyinin artması. IV-V əslərdə xristian kilsəsi. IV əsrin sonu-V əsrdə Qərbi Roma imperiyası beynəlxalq münasibətlər sistemində.

Feodal Avropası klassik orta əslərdə(XII-XV əslər). X-XI əslərdə Avropanın siyasi xəritəsi. Feodal torpaq mülkiyyətlərinin sərhədlərinin dəqiq olmaması siyasi quruluşun səciyyəvi amili kimi. Feodal müharibələri. Xarici siyasət amili: ərəb, norman və macar basqınları. Ərəblər və onların VII-XI əslərdə dövləti. Norman yürüşləri. Macarlar XI əsrə qədər. Qərbi Avropaya yürüşlərə qarşı mübarizənin nəticələri və əhəmiyyəti. Bir çox Avropa ölkələrində feodalizmin formalaşma prosesinin başa çatması. Feodalizmin bərqərar olma mərhələsində sosial münasibətə formalarının səciyyəvi xüsusiyyətləri.

Son orta əslərdə Qərbi Avropa ölkələrinin inkişafında əsas tendensiyalar (XVI-XVII əslər). XV əsrdə iqtisadi inkişafın sürətlənməsinin səbəbləri. XV-XVI əslərdə ən mühüm texniki ixtiralar və onların istehsalat tətbiqi. Kapitalist manufakturasının yaranması. İlk kapital yığılı anlaşı. XVI əsrdə kapitalın sənaye istehsalına təsiri. Kənd təsərrüfatında kapital. Son orta əslərdə kapitalist burjuaziyası. Muzdlu işçilər. Kəndlilərin təbəqələşməsi. Mütləq monarxiya anlayışı. Qərbi Avropanın mütləq monarxiyalarının tarixi taleyi. Qərbi Avropada humanist ideyaların yayılması. Reformasiya ictimai-siyasi hərəkatının başlanması. Qərbi Avropada əsas reformasiya nəzəriyyələri: lüteranlıq, svinqlianlıq, kalvinizm.

Erkən orta əslərdə katolik kilsəsi və Papalıq (V-XI əslər). Papalıq təsisatının yaranması. Roma ilə Konstantinopol arasında ziddiyyətlər. Ümumdünya kilsə məclisi. VI-VIII əslərdə katolik kilsəsinin yaradılması. Roma Papasının seçilmə qaydası və onun təkamülü. X əsrin sonu-XI əsrin birinci yarısında Papalığın siyasi cəhətdən güclənməsi. Kilsənin iqtisadi qüdrətinin artması. Kilsənin mərkəzləşdirmə siyasəti. Alman imperatorları ilə münasibətin başlanması. VII Qriqori və onun investitura uğrunda mübarizəsi. Vorm konkordatu.

Klassik orta əslərdə Papalıq və katolik kilsəsi (XII-XV əslər). XIV-XV əslərdə Papalığın siyasi qüdrətinin zəifləmə səbəbləri. Qərbi Avropa monarxiyalarının mərkəzləşdirilmə siyasəti Papalığın zəifləmə amili kimi. "Papaların Avinyon "əsareti." Katolik kilsəsində böyük parçalanmalar. Milli kilsələr barədə Avropa ideyası.

Son orta əslərdə katolik kilsəsi və Papalıq (XVI-XVII əslər). XVI əsrin əvvəllərində Papalığın iqtisadi və siyasi vəziyyəti. Papalıq katolik irticasının dayağı kimi. Son orta əslərdə Papalığın beynəlxalq münasibətlərdə istifadə etdiyi siyasi üsullar. Yezuitlər ordeni(cəmiyyəti).

Səlib yürüşləri. Orta əslərdə səlibçi hərəkatı anlayışı. Səlib yürüşlərinin müxtəlif növləri. Başqa cür düşünən və digər dinlərə sitayiş edənlərə qarşı səlib yürüşləri. Müsəlmanlara qarşı səlib yürüşləri. XI əsrdə Papalığın Şərq siyasəti. Müsəlmanlara qarşı yürüşlərin məqsədi. İlk səlib yürüşləri. Klermon kilsəsi. Səlib istilalarının sabit olmamasının səbəbləri. IV səlib yürüşü səlib hərəkatının tənəzzül göstəricisi kimi. Konstantinopolun ələ keçirilməsi və Bizans dövlətinin bölüşdürülməsi. XIII əsrdə səlib hərəkatının zəifləməsi. Müsəlman Şərqiə səlib yürüşlərinin başlıca nəticələri və tarixi əhəmiyyəti.

Böyük coğrafi kəşflər. Portuqaliyalıların və ispanların coğrafi kəşflərinin səbəbləri. Səyahətlərin başlıca istiqamətləri. Bartolomeo Dias. Vasko da Qama. Kristobal Kolon.

İlk dünya səyahəti. Hindistan və Hind-Çində Portuqaliya koloniyaları. Meksika və Perunun istila olunması. XVI əsrin ikinci-XVII əsrin birinci yarısında coğrafi kəşflər. Avropalıların istila etdikləri Amerika və Asiya xalqları ilə qarşılıqlı əlaqələri. Böyük coğrafi kəşflərin ictimai-iqtisadi əhəmiyyəti.

Bizans imperiyası V-XI əsrlərdə. Roma imperiyasının şərqi hissəsinin və erkən Bizans imperiyasının inkişaf xüsusiyyətləri. Bizans dövləti Böyük Yustinianın dövründə. Qərbdə işğalçılıq, Şərqdə isə müdafiə müharibələri. Yustinian tərəfindən aparılan müharibələrin nəticələri. VI əsrdə slavyanların zorla bu ərazilərə soxulması. VI-VII əsrlərdə slavyanların Bizans ərazisində məskunlaşmasının nəticələri. Bizansda feodalizmin formalaşma xüsusiyyətləri. Bizansda “barbar məsələsi”. Bizans tarixinin “qaranlıq əsrlər”i. VII əsrin ikinci-IX əsrin birinci yarısında Bizansın beynəlxalq vəziyyəti. Birinci Bulqar çarlığı və onun Bizansla mübarizəsi. Ərəb xilafəti ilə müharibələr. Bizans Makedoniya sülaləsi dövründə. Xristianlaşdırma xarici siyasət vasitəsi kimi. Bizans və Rusiya. XI əsrdə ölkənin müdafiə qabiliyyətinin zəifləməsi. Bizansda siyasi böhran və Makedoniya sülaləsinin sonu. Səlcuq türkləri və normanlar. XI əsrin 50-70-ci illərində hakimiyyət uğrunda mübarizə. Komninlər.

Bizans imperiyası XII-XV əsrlərdə. Komninlər dövründə Bizans dövlətinin yenidən tərəqqi etməsi. Feodalizmin formalaşması prosesinin başa çatması. XII əsrdə dövlətin mərkəzləşdirilməsinin güclənməsi. Bizansın beynəlxalq əlaqələri. Səlibçilərin Konstantinopolu ələ keçirməsi. Bizans dövlətinin bərpa edilməsi. Paleoloqlar. XIII əsrin ikinci yarısında Bizans torpaqları. Paleoloqların xarici siyasətində Qərb istiqaməti. Katolik Roma ilə ittifaq. Şərq sərhədlərində beynəlxalq vəziyyət: Osmanlı türkləri. Kiçik Asiya və Balkan yarımadasında türk ekspansiyaları. Konstantinopolun süqutu. Bizans imperiyasının süqut etmə səbəbləri.

Karolinqlərin Frank dövləti. Pipin Heristallı. Karl Martel və onun daxili siyasəti. Gödək Pipin. Kilsə islahatı. Kral titulu III Pipinə keçməsi. İtaliya yürüşləri və dünyəvi Papa vilayətinin yaranması. Böyük Karl. Karolinqlər sülaləsi. Böyük Karlın yürüşləri nəticəsində Frank dövlətinin genişlənməsi. Kilsə mülkiyyətçi kimi. Torpaq asılılığı və şəxsi asılılığın müəyyən edilməsi. Böyük Karl imperiyasının davamlı olmamasının səbəbləri. 817-ci il bölgüsü. Almaniyalı Lüdovik, Lotar və Daz Karl. 843-cü il bölgüsünün əhəmiyyəti. IX əsrin ikinci yarısında Verden qurultayı nəticəsində meydana gəlmiş dövlətlərin qarşılıqlı əlaqələri. Mersen müqaviləsi. Sonuncu Karolinqlərin vəziyyəti. Hüqo Kapet. Birinci Kapetinqlər (1060-cı ilədək).

Fransa XI əsrin sonu-XV əsrdə. XI əsrdə Fransanın siyasi xəritəsi. XII əsrdə Birinci Kapetinqlər dövründə dövlət hakimiyyəti. Fransa kralının hakimiyyətinin güclənməsi. XII əsrin ortalarında Plantagenetlərin Fransa torpaq mülkləri. İngiltərə ilə mübarizənin başlanması. Vəliəhdlik prinsipinin bərqərar olması. IX Lüdovik. Onun islahatları. XIII əsrin sonunçu rübündə Fransa hökumətinin xarici siyasəti. XIII əsrin sonu-XIV əvvəllərində kral xanədanının ərazi əldə etməsi. Fransa kralları ilə Papalığın qarşılıqlı əlaqələri. XIV-XV əsrlərdə Fransa parlamentinin ölkənin siyasi həyatındakı rolu. XIV əsrin birinci rübündə kral hakimiyyətinə qarşı müxalifət. Jakəriya. Fransa yüzillik müharibədə. Janna d’Ark. XV əsrin ortalarında fransız kralının Fransa və Qərbi Avropada mövqeyinin möhkəmlənməsi. XV əsrin sonlarında Baş Ştatların ölkənin siyasi həyatında əhəmiyyəti. XI Lüdovikin xarici siyasəti. Fransa ərazilərinin birləşdirilməsinin başa çatması.

Fransa XVI əsrin I yarısı-XVII əsrlərdə. XV əsrin sonunda Fransanın siyasi xəritəsi. Sənayesinin inkişafı. İlk manufakturalar. Toxuculuq istehsalının coğrafiyası. Zinət əşyaları və silahın manufaktura üsulu ilə istehsalı. Metallurgiya. Fransa

mütləqiyyəti. Baş Ştatlar XV əsrin sonu-XVII əsrin əvvəllərində. Kral sarayı, ölkənin siyasi həyatında onun əhəmiyyəti. Kral tribunalları. Aşağı idarəetmə orqanlarının funksiyaları və ictimai həyatda və mütləqiyyətin inkişafında onların rolu. İspaniya ilə qarşıdurmanın başlaması. Fransada gedən vətəndaş müharibələrində İspaniyanın iştirakı. Kardinal Rişelye və Fransanın otuzillik müharibədə iştirakı. XVII əsrin birinci yarısında Fransanın Avropada rolu. Fransada islahat. Varfolomey gecəsi. Nant fərmanı. IV Henrix. XIII Lüdovik. Fransanın milli mədəniyyətinin formalaşması.

Britaniya VIII-XI əsrlərdə. Anqlo-saks icmasının təkamülü. Vikinqlər basqını. Alfredin qələbəsi və ölkənin birləşdirilməsi. Vesseks sülaləsi X əsrdə. Böyük Knutun Britaniya siyasəti. İri torpaq sahiblərinin təkamülünün sürətlənməsi. Mömin Edvard. Vesseks sülaləsinin sonu. İngiltərənin normanlar tərəfindən istila olunması. Fateh Vilyam. Fəthin nəticələri. İngiltərədə feodalizmin formalaşmasının başa çatması. İngiltərə kral hakimiyyətinin möhkəmlənməsi.

İngiltərə XI əsrin sonu-XV əsrdə. Feodal İngiltərəsinin siyasi sisteminin xüsusiyyətləri. Norman sülaləsi. İngiltərədə kral hakimiyyətinin inkişaf etməsinin əsas tendensiyaları.

I Henrix. Londonun vəziyyəti. XII əsrin ikinci yarısında siyasi böhran və Plantagenetlər sülaləsinin hakimiyyətə gəlməsi. II Henrixin islahatları. “Ümumi hüquq” anlayışı. XII-XIII əsrlərdə kral hakimiyyəti ilə kilsənin qarşılıqlı əlaqələri. XII əsrdə xarici siyasətin əsas istiqamətləri. “Böyük Xartiya”(və ya “Magna Carta”). III Henrixin daxili siyasəti. Parlamentin tərkibi və vəzifələri. Böyük Şuranın əhəmiyyəti. XIII əsrin sonuncu rübündə I Edvardın kral hakimiyyətinin güclənməsi. III Edvardın Papalıqla münaqişəsi və kilsənin islahat aparmaq cəhdləri. “Köhnə” və “yeni” zadəganlar. Kənd təsərrüfatında icarə münasibətlərinin yayılması. XIV əsrin sonunda ölkədə daxili siyasi vəziyyət və Lankasterlər sülaləsinin hakimiyyətə gəlməsi. VI Henrix. XV əsrin 40-cı illərində siyasi böhran. IV Edvard və onun daxili siyasəti: İngiltərədə mütləqiyyətin əsasının qoyulması. Henrix Tüdor.

İngiltərə Tüdorlar dövründə. XVI əsrdə sənayenin inkişafı. Yun parçaların istehsal olunduğu əsas rayonlar. Mahud istehsalının iqtisadiyyatda rolu. İngiltərə metallurqiyasının xüsusiyyətləri. XVI əsrdə “çəpərləmələr”. İngiltərədə aqrar inqilabın mahiyyəti. İngiltərə mütləqiyyətinin xüsusiyyətləri. Gizli Şura. Mərkəzi kral məhkəmələri. Magistrat təsisatının inkişafı. XVI əsrdə parlamentin vəziyyəti. İngilis reformasiyası. Anqlıkan kilsəsi. VI Edvard və I Merinin dini siyasəti. Yelizaveta Tüdorun “39 maddə”si. Böyük Armadanın məğlub olmasının İngiltərə üçün nəticələri. Britaniya hökumətinin İrlandiya siyasəti. İngilis kalvinizmi: onun ictimai kökləri və XVI əsrin sonuncu rübündə vəziyyəti. Monarxiya ilə parlament arasında ixtilafın yaranması. İngiltərə-Şotlandiya münasibətləri.

Almaniya IX-X əsrlərdə. IX əsrin sonlarında Almaniya (Şərqi Frank) krallığının inzibati-ərazi bölgüsü. Saks sülaləsi. Vahid erkən alman feodal dövlətinin yaranması. X-XI əsrlərdə alman xarici siyasətinin əsas istiqamətləri. “Şərqə hücum”: ilkin mərhələ. I Otto və kral hakimiyyətinin güclənməsi. “Müqəddəs Roma İmperiyası”. II Henrix. Kral və imperiya hakimiyyətlərinin zəifləmə səbəbləri. IV Henrix. Papalıqla investitura uğrunda mübarizə. XIII əsrin əvvəllərində investitura uğrunda mübarizənin güzəştlə başa çatması. Vorm konkordatu.

Almaniya XII-XV əsrlərdə. XII-XIII əsrlərdə Almaniyanın dövlət quruluşu. Reyxstaqın meydana gəlməsi və onun siyasi əhəmiyyəti. I Fridrix Barbarossa. XIII əsrin əvvəllərində kral hakimiyyətinin zəifləməsi. Səltənət fasiləsi. Mərkəzi və Şərqi Avropada alman feodal istilaları: “Şərqə təzyiq”. XIII əsrdə Müqəddəs Roma imperiyasının siyasi

xəritəsi. IV Karlin “Qızıl bulla”sı və onun Almaniya üçün əhəmiyyəti. Şəhər birliklərinin meydana gəlmə səbəbləri. Böyük Hanza. Reyn İttifaqı. I Sigizmund. XV əsrin ikinci yarısında Müqəddəs Roma imperiyasının ərazi itkiləri. “Alman xalqının Müqəddəs Roma imperiyası”. İsveçrə İttifaqının yaranması və XIV-XV əsrlərdə onun inkişafı. XV əsrin birinci yarısında Çexiyada milli azadlıq hərəkatı. XV əsrdə kəndli hərəkatları.

Almaniya XVI-XVII əsrin I yarısında. Almaniya iqtisadiyyatı XVI əsrin birinci yarısında. Almaniyanın beynəlxalq iqtisadi rolu. XVI əsrdə Almaniya kapitalist münasibətlərinin inkişaf səviyyəsi. Daxili ticarətin xüsusiyyətləri. Cəmiyyətlə Roma katolik kilsəsi arasında ziddiyyətlər. İmperiyanın reforma məsələsi. XV əsrin sonu-XVI əsrin əvvəllərində kilsə islahatları problemi. XVI əsrin birinci yarısında siyasi quruluş. Habsburqların mülkləri. Reformasiyanın başlanması. Martin Lüter. Auqsburq dini sülhü. Almaniya lüteran kilsəsi. V Karl imperiyasının dağılması. İqtisadi tənəzzülün səbəbləri. Protestant və katolik knyazlıqları arasında mübarizə. Bavariyanın siyasi rolu. XVII əsrin əvvəllərində katolisizmin yaranması. Yevangelistlər ittifaqı. Çexiya hadisələri və otuzillik müharibənin başlanması. Otuzillik müharibənin dövrlərə bölünməsi. Vestfaliya sülhü. XVII əsrin ortalarında Almaniyanın siyasi xəritəsi.

İtaliya IX-XI əsrlərdə. IX əsrin əvvəllərinə doğru Appennin yarımadasının siyasi xəritəsi. Şimali və Mərkəzi İtaliya, Cənubi İtaliya və Siciliya. Regionlarda siyasi birliyin olmaması səbəbləri. Şimali və Mərkəzi İtaliyada feodalizmin formalaşma xüsusiyyətləri. Cənubi İtaliyada feodalizm genezisinin ləngiməsi.

İtaliya XIII-XV əsrlərdə. XIII əsrdə Appennin yarımadasının siyasi xəritəsi. XIII əsrin ikinci yarısı-XV əsrdə Neapol krallığının iqtisadi və siyasi inkişafı. Papalıq vilayəti və Roma: siyasi inkişafın xüsusiyyətləri. Genuya–ticarət respublikası. Genuya və Venesiyanın Şərqi Aralıq dənizi bazarları uğrunda mübarizəsi. Genuanın zəifləmə səbəbləri. XII-XV əsrlərdə Venesiyanın siyasi quruluşu. Milan. Sforza. Florensiya. Florensiya XIV əsrdə. Medici. XV əsrin sonunda İtaliyanın siyasi xəritəsi.

İtaliya XVI-XVII əsrin birinci yarısında. Şimali-İtalya iqtisadiyyatının inkişafı. Cənubi və Şimali İtaliya. Sosial fərqlər. XVI əsrin birinci yarısında Appennin yarımadasının siyasi xəritəsi. Onun dağılıqlığının azaldılması. Ayrı-ayrı dövlətlərin: Florensiya (sonralar – Toskan hersoqluğu), Savoy hersoqluğu, Neapol krallığının və Papalığın siyasi tarixi. Bu dövlətlərdə idarə olunmanın təşkili. Knyazlıqda mütləqiyyətin inkişafı. XVI-XVII əsrlərdə ictimai hərəkatlar.

Pireney yarımadası VIII-XI əsrlərdə. Ərəb istilasası və onun siyasi nəticələri. VIII əsrdə Pireney yarımadasının xristian dövlətləri. Rekonkistlərin ilkin inkişaf mərhələsi. Rekonkistlər fenomeninin mahiyyəti. Yeni Pireney dövlətlərinin yaranması və X- XI əsrin birinci rübündə onların qarşılıqlı əlaqələri.

XI-XV əsrlərdə Pireney dövlətləri. XI əsrdə Pireney yarımadasının siyasi xəritəsi. Əsas mərhələlər. XI-XV əsrlərdə rekonkistlər. “Öz torpaqlarının qəsbkarlardan geri alan iştirakçı-ölkələr”. Müsəlman torpaqlarının ələ keçirilməsinin və ələ keçirilmiş torpaqlardan istifadə edilməsinin hərəkatverici qüvvələri, üsul və vasitələri. Yarımadaanın xristian dövlətlərinin ictimai quruluşu. Kortəslər. İspaniyanın birləşdirilməsi. XV əsrin ikinci yarısında kral hakimiyyətinin güclənməsi. İspan katolik kilsəsi.

İspaniya XVI-əsrin I yarısı-XVII əsrlərdə. XVI əsrdə iqtisadi yüksəliş. Milli bazarın inkişafına maneələr. Əcnəbilərin və başqa dindən olanların ticarətdə rolu. Müstəmləkə ticarəti və onun ölkə iqtisadiyyatı üçün əhəmiyyəti. İspaniyanın xarici bazarlardan asılılığı. Mütləqiyyətin bərqərar olması. İspaniya Avropanın hərbi güc mərkəzi kimi. İmperiyanın ayrı-ayrı hissələrinin (Kastiliya, Araqon, İtaliya, Hollandiya və Amerika) idarə olunma sistemi. Kortəslərin və bələdiyyələrin zəifləməsi. İspan

monarxiyasının xarici siyasəti. Hollandiya İspaniyanın tərkibində. II Filipin siyasəti. Hersoq Albanın idarə üsulu. Oranlı Vilhelm. Milli azadlıq hərəkatı. Birləşmiş əyalətlər respublikasının yaranması. Hollandiya inqilabının əhəmiyyəti.

Skandinaviya ölkələri erkən orta əsrlərdə. Feodal münasibətlərinin əmələgəlmə xüsusiyyətləri. Dövlətçiliyin təşəkkül tapması. Skandinaviya əhalisinin xristianlaşdırılması. Böyük Knutun Danimarka imperiyasının yaranması.

Skandinaviya ölkələri XI-XV əsrlərdə. Danimarka, İsveç və Norveç Danimarka imperiyası dağıldıqdan sonra. Dövlət hakimiyyətinin qüdrətli olmasının səbəbləri. Danimarkanın XIII-XIV əsrlərdə siyasi cəhətdən inkişafı. Danimarkanın Hanza ilə mübarizəsi, İsveç və Norveçin tabe olması. XIV-XV əsrlərdə İsveç və Norveç dövlətlərinin inkişafı.

Skandinaviya ölkələri XVI əsr-XVII əsrin birinci yarısında. XVI əsrdə Skandinaviya yarımadası ölkələrinin və Danimarkanın iqtisadiyyatı. Danimarka imperiyası daxilində siyasi quruluş. İsveçin müstəqil dövlətə çevrilməsi. XVI əsrin sonu-XVII əvvəllərində Norveç Danimarka krallığının tərkibində. Danimarka, İsveç və Norveçdə reformasiyaların xüsusiyyətləri. Danimarka XVI əsrdə. XVI əsrin əvvəllərində siyasi vəziyyət. XVI əsrin ikinci yarısı-XVII əsrin əvvəllərində Danimarka dövlətinin beynəlxalq əlaqələri. Otuzillik müharibədə iştirakı. Danimarka İsveç ağalığından azad olduqdan sonra. İsveçin Avropa dövlətinə çevrilməsinin səbəbləri. İsveçin beynəlxalq əlaqələri: Baltikyanı ərazilərdə ekspansiyası, Rusiya ilə sazişlər, Otuzillik müharibədə iştirakı.

IV Mövzu. Osmanlı imperiyasının tarixi.

Konstantinopolun alınmasınadək (1306-1453) Avropa istilaları. Anadolu Osmanlılaradək. I Osmanın hakimiyyəti. Osmanlı bəyliyinin yaranması (1299). I Orxanın hakimiyyəti və Balkanlarda ilk dayaq nöqtəsinin əldə olunması. I Muradın hakimiyyəti. Maritsa döyüşü. Kosovo düzündə döyüş (1389). I Muradın öldürülməsi. I Bəyazidin hakimiyyəti. Türklərin Aralıq və Egey dənizlərinə çıxması. Qara dənizdə Sinop limanının ələ keçirilməsi. Osmanlı imperiyasının dəniz dövlətinə çevrilməsi. Anadolunun ələ keçirilməsi. Balkanlarda Osmanlı işğalları: Bolqarıstan, Vallaxiya. Macarıstan ilə münasibətlərin pisləşməsi. Yunanıstan, Bosniya və Albaniyaya müdaxilə. Macarıstan kralı Sigizmundun osmanlılara qarşı xaç yürüşü və birləşmiş Avropa ordusunun Nikopolda məğlub olması. Teymurləngin türk ordusunun hücumu. Ankarada Osmanlı ordusunun darmadağın edilməsi. I Bəyazidin əsir alınması və ölümü. XV əsrin əvvəllərində səltənət fasiləsi. Kosovo düzündə Yanoş Hunyadinin başçılığı altında səlibçilərlə döyüş (1448) və Balkan xalqlarının məğlub olması. 1453-cü ildə Konstantinopolun ələ keçirilməsi və onun Osmanlıların paytaxtına çevrilməsi.

İstilalar dövrü. Fateh II Mehmedin Balkan yarımadası, Arxipelaq adaları və Kiçik Asiya, Vallaxiya və Moldovada təcavüzkarlıq siyasəti. II Bəyazidin hakimiyyəti. Osmanlı dövlətinin Rusiya ilə ilk əlaqələri. I Sultan Səlim Yavuzun hakimiyyəti. Mosul, Diyarbək, Suriya, Məkkə, Mədinə və Misirin birləşdirilməsi. I Süleyman Qanununin hakimiyyəti. Venesiya ilə diplomatik əlaqələri. Tripoli və Əlcəzairin istila edilməsi. Avstriya və Macarıstana müdaxilə, Vyananın mühasirəsi, geri çəkilmə. Avstriya ilə sülhün bağlanması və Vallaxiya, Moldova və Transilvaniya üzərində Osmanlı imperiyasının hüquqlarının bərqərar olması. Venesiya ilə sülh. İranla müharibə, Gürcüstan və Bağdadın ələ keçirilməsi. Fransa ilə ittifaq. II Səlimin hakimiyyəti. Tunisin istila olunması. III Muradın hakimiyyəti. İranla müharibə. Qərbi İranın və Qafqazın ələ keçirilməsi. III Mehmedin hakimiyyəti. Avstriya və İranla müharibə.

Osmanlı imperiyasının tənəzzülü (1614-1757). 1686-1700-cü illərdə Rusiya-Türkiyə müharibəsi. Baxçasaray sülh müqaviləsi (1681). Avstriya ilə müharibə. Karlovitsa sülh müqaviləsi (1699). Şimal müharibəsində iştirakı. I Mahmudun hakimiyyəti. İbrahim Basmaçi tərəfindən ilk mətbəənin yaradılması.

İslahat səyləri (1757-1839). III Mustafa. İlk ictimai kitabxanaların, məktəb və xəstəxanaların açılması. 1768-1774-cü illərdə Rusiya ilə müharibə. Küçük-Kaynarça sülhü. III Səlimin hakimiyyəti. Hərbi iş sahəsində islahatlar. Mülki islahatlar. 1806-1812-ci illərdə Rusiya-Türkiyə müharibəsi. II Mahmudun hakimiyyəti. Rusiya ilə Buxarest sülhü. Vyana konqresi və onun Osmanlılarla bağlı qərarları. Osmanlı imperiyasının daxili siyasi vəziyyəti. 1828-1829-cü illərdə Rusiya-Türkiyə müharibəsi. Adrianopol sülhü. Yunanıstan, Serbiya, Vallaxiya, Moldova və Əlcəzairin itirilməsi. Hünkar-Skelesi sülhü. II Mahmudun mülki islahatları. Əbdülməcidi hakimiyyəti (1839-1861). Gülhanə xətt-şərifli. Mülki islahatlar. Kırım müharibəsi. Humayun. Çernoqoriya müharibəsi. Krit üsyanı. II Əbdülhəmid. 1876-cı ildə Konstitusiyanın qəbul edilməsi. 1877-1878-ci illərdə Rusiya-Türkiyə müharibəsi. San Stefano sülhü. Berlin sazişi. Osmanlı imperiyasında erməni məsələsi. Krit qiyamları.

XX əsr. İmperiyanın süqutu. 1908-ci ildə Gənc Türklər inqilabı. 1912-ci ildə İtaliya-Türkiyə müharibəsi. Birinci və İkinci Balkan müharibələri. I Dünya müharibəsində Osmanlıların iştirakı. 1918-ci il Mudros barışı. Antanta qoşunlarının Türkiyəni işğal etməsi. “Hüquqların qorunması” cəmiyyətlərinin yaradılması. Mustafa Kamalın fəaliyyəti. Sivas konqresi, “milli and” proqramının qəbul edilməsi. Türkiyə Böyük Millət Məclisinin çağırılması və onun ilk aktları. 1920-ci ildə Sevr müqaviləsi. Xarici müdaxilə. Müstəqillik uğrunda yunan-türk müharibəsi. Mustafa Kamalın rəhbərliyi altında türk ordusunun hücumu keçməsi. Türkiyənin respublika elan olunması. Lozanna konfransı. Mustafa Kamal Atatürk – respublikanın ilk prezidenti.

Türkiyə müstəqillik əldə etdikdən sonra. Mustafa Kamalın islahatları: kamalizmin əsas prinsipləri. Sultanlığın və xilafətin ləğv edilməsi. Mustafa Kamalın iqtisadi siyasəti. Etatizm. Laisizm. Mədəniyyət və məişət sahəsində dəyişikliklər.

Türkiyə II dünya müharibəsi ərəfəsində və müharibə dövründə. Müharibə ərəfəsində ölkənin ictimai-iqtisadi və siyasi inkişafı. Türkiyənin Millətlər İttifaqına daxil olması. Montre konfransı. Almaniyaya təsirinin artması. Pro-alman neytrallığı. Türkiyənin antihitler koalisiyasının tərəfinə keçməsi.

Türkiyə 1945-1960-cü illərdə. II dünya müharibəsindən sonra Türkiyədə ictimai-iqtisadi vəziyyət. Xalq-cümhuriyyət və Demokratik partiyalar arasında qarşıdurma. 1945-1947-ci illərdə “Türkiyə böhranı”. Amerika Birləşmiş Ştatları ilə yaxınlaşma kursu. Demokratik partiyanın qələbəsi (1950). Türkiyənin NATO-ya daxil olması. Türkiyə Demokratik partiyanın hakimiyyətdə olduğu dövrdə. Siyasi böhranın yetişməsi. 1960-cı il 27 may dövlət çevrilişi.

Türkiyə 1960-2005-ci illərdə. 1960-cı ildə hərbi çevriliş və 1961-ci ildə Konstitusiyanın qəbul edilməsi. Türk cəmiyyətinin plüralist srukturunun yaradılması, siyasi ziddiyyətlərin kəskinləşməsi. Türk cəmiyyətinin birliyinin qorunub saxlanması məsələsi. Kürd problemi. İslamçı qrupların yaranması. S.Dəmirəl hökumətinin fəaliyyəti. 1971-ci ildə fəvqəladə vəziyyət. 1970-ci illərdə siyasi qüvvələrin yenidən qruplaşması. Türkiyənin siyasi həyatında hərbi dairələrin rolu. Hakimiyyətin mülki şəxslərə verilməsi prinsipi. Turqut Özalın “İqtisadi sabitləşmə paketi”. Bazar iqtisadiyyatına təcridən keçid, kənd təsərrüfatının müasirləşdirilməsi. Tansu Çillər–Türkiyənin ilk qadın baş naziri. Türkiyənin iqtisadi çətinlikləri. 1995-ci ilin siyasi böhranı. 1995-ci il seçkilərində

İslamçıların qələbəsi, siyasi qüvvələrin yenidən yerdəyişməsi. Terrorizmlə mübarizə. 2000-ci illərin əvvəllərində R.T.Ərdoğan hökumətinin fəaliyyəti.

V Mövzu. XVII əsrin ortalarında İngiltərə inqilabı.

İnqilabın ilkin şərtləri. Kapitalizm sisteminin genezisi. İctimai quruluşun xüsusiyyətləri. İngiltərə Tüdorların hakimiyyəti altında. XVI- XVII əsrin əvvəllərində ölkənin sosial-iqtisadi və ictimai-siyasi inkişafı. Burjuaziyanın və yeni zadəganların mövqələrinin möhkəmlənməsi. Cəmiyyətin əsas təbəqələrinin vəziyyəti və tələbatları. İngiltərə mütləqiyyəti və burjuazadəgan müxalifətinin artması, inqilabın ideoloji cəhətdən hazırlanmasında puritanizmin rolu - dini münaqişə mərhələsi.

“Konstitusiya münaqişəsi” mərhələsi (1604-1640), siyasi və dini ziddiyyətlərin bir-birinə qarışması. I Stüartların dövründə mütləqiyyət ilə müxalifət arasında münaqişə. Parlamentsiz hakimiyyət (1629-1640). Şotlandiya (1637-1638) və İrlandiyada (1641) üsyanlar, inqilabi vəziyyətin yaranması.

İnqilabın Konstitusiya mərhələsi (11/03/1640-08/22/1642). Uzunmüddətli parlament, onun tərkibi və siyasəti. Müxalifətin proqramı, Parlament və kral düşərgələrinin formalaşması, Parlamentlə kral arasında əlaqələrin kəsilməsi. İnqilabi hökumətin təşəkkül tapması. Xalq kütlələrinin rolu. İrlandiya üsyanı.

Vətəndaş müharibələri mərhələsi (1642-1649): I və II vətəndaş müharibələri – xarakteri, qüvvələrin yerdəyişməsi, əsas hadisələr və nəticələri.

Parlament ordusunun məğlubolma səbəbləri. Ordunun yenidən təşkil olunması. Yeni qanunvericilik. Uzunmüddətli parlamentin qanunları. Aqrar məsələnin həlli. İnqilabın dərinləşdirilməsi uğrunda mübarizə. Presviterianların mövqeyi. Independentlərin proqramı. Levellerlər hərəkatı. “Milli sazişi”. Parlamentdə ilk təmizlənmə işləri. İnqilabın ən yüksək dövrü. İkinci vətəndaş müharibəsi. Xalq kütlələri və levellerlərin rolu. Parlamentin Praydov təmizləməsi, I Karlın edam olunması. Respublika elan edilməsi.

Independent Respublikası (1549-1653), onun təşkil olunması qanunvericiliyi, qüvvələrin ayrılması. Xalq-isləhat hərəkatı. “Həqiqi levellerlər”. İrlandiya və Şotlandiyaya işğalçılıq yürüşləri. Respublikanın xarici siyasəti və müharibələr. Respublika böhran içində.

Protectorathq (1653-1658). O.Kromvel diktaturası, daxili və xarici siyasəti. Protectorat sisteminin böhranı. Kromvelin ölümü, II Respublika və onun süqutu.

Stüartlar monarxiyasının bərpa olunması (1660-cı il), onların siyasəti və müxalifətin artması. “Şanlı inqilab” (1688-1689), onun ictimai əhəmiyyəti. Konstitusiyalı parlament monarxiyasının möhkəmlənməsi. XVII əsrdə İngiltərədə köklü inqilabi dəyişikliklərin əhəmiyyəti və mahiyyəti.

İngiltərə inqilabının xarakteri və xüsusiyyətləri, onun nəticələri və tarixi əhəmiyyəti. İnqilab dövründə siyasi təlimlər: T.Hobs, Con Milton, C.Harrinqton. İnqilabın tarixşünaslığı.

İngiltərədə bərpa dövrü. 1688-ci ilin “Şanlı inqilab”ı. Bred bəyannaməsi. Siyasi irtica. Dini təqiblər. İqtisadi siyasət. Kəndli hüquqlarına sonrakı hücumlar. Xarici siyasət. Monarxa qarşı müxalifətin artması. Viqilər və Torilər. 1688-ci il çevrilişi. “Qanunlar layihəsi”. 1688-1689-cu illər hadisələrinin tarixi əhəmiyyəti, problemin tarixşünaslığı.

VI Mövzu. Fransa inqilabı.

Fransa maarifçilik dövründə. Fransa XVI-XVII əsrlərdə -İtalyan müharibələri dövründə, Reformasiyalar və din müharibələri, ilkin kapital yığımının xüsusiyyətləri, kral

hakimiyyətinin möhkəmlənməsi. XVII- XVIII əsrin ortalarında ictimai-iqtisadi və demokratik inkişaf, dövlətin möhkəmlənməsi, fransız millətinin təşəkkül tapması və mədəniyyət sahəsində nailiyyətlər, xarici və müstəmləkə siyasəti. “Köhnə idarə üsulu” və Burbonlar rejiminin əsas xüsusiyyətləri. İqtisadi artım. Kənd təsərrüfatında və sənayedə dəyişikliklər. Kapitalizm sisteminin inkişafı. Bazar münasibətlərinin və rabitə vasitələrinin inkişafı. Müstəmləkə ticarətinin əhəmiyyəti. Sosial strukturda dəyişikliklər. “Feodal irticası”.

Fransız maarifçiliyi. Fransa maarifçiliyinin mərhələləri, cərəyanları və görkəmli nümayəndələri. Nəzəriyyələri və “Köhnə idarə üsulu”nun tənqidində, inqilabın ideoloji hazırlığında onların rolu. Təbiət-hüquq nəzəriyyəsi, insan hüquqları ideyası. Maarif və din. Monteskye, Volter. Ensiklopediya və ensiklopediyaçılar. Didro. Russo, XVIII əsr mədəniyyətində onun yeri. Maarifçilik ideyalarında ictimai utopiya. “Şüurlarda inqilab”ın sərhədləri məsələsi. İctimai şüurda dəyişikliklər. XVIII əsrin sonuncu rübündə ölkənin iqtisadi və maliyyə vəziyyəti. Monarxiya və monarxlar, onların siyasəti. Əsrin ikinci yarısında islahat səyləri. Türqo, Nekker. Zadəgan müxalifətinin xarakteri.

Fransada inqilabi vəziyyət: iqtisadi böhran, xalq iğtişəşləri, müxalifətin artması, hakim yuxarıların böhranı, Baş Ştatların çağırılması, onun Milli Məclisə (17.06.1789), daha sonra Müəssislər məclisinə (9/07/1789) çevrilməsi.

İnqilabın birinci mərhələsi (14/07/1789-10/08/1792). Paris qiyamı, Bastiliyanın alınması. Monarxist konstitusiyaçıların aqalığı. Hərəkətverici qüvvələri, partiyalar və liderləri, əsas hadisələr və qərarlar. Maliyyə və iqtisadi böhran. İslahat cəhdləri. Xalq hərəkətləri. Baş Ştatlar. Müəssislər məclisi. Xalq üsyanları. Konstitusiyalı monarxistlər hakimiyyət başında. Qanunverici məclis. İnsan və vətəndaş hüquqları bəyannaməsi. İctimai-iyasi dəyişikliklər. Millətlərin ideyası və xalq hakimiyyəti prinsipi. Yeni dövlətçilik sistemi. Aqrar məsələnin həlli. İnqilab və kilsə. 1791-ci il Konstitusiyası. Robespyer, Marat, Danton. Xalq cəmiyyətləri, mətbuat. Siyasi eqalitarizm. Kəndli hərəkətinin inkişafı. Əks-inqilabi hərəkət. Mühacirət. İnqilab və Avropa. Varena böhranı, qüvvələrin ayrılması. Felyanlar. 1791-ci il Konstitusiyası və Qanunverici məclis. Mühəribə məsələsi və onun başlanması, kütlələrin vətənpərvərliyi. Konstitusiyalı monarxiyanın böhranı. 10 avqust, 1792-ci il üsyanı.

İnqilabın ikinci mərhələsi (10.08.1792-2.06.1793). Respublikaçı jirondistlərin aqalığı. Kəndli hərəkətləri. Paris Kommunası. Valmlar üzərində qələbə. Monarxiyanın devrilməsi. Yeni aqrar qanunu. Terrorun başlanması. Sentyabr qətləri. Xalq məclisi. Jirondistlər və montanyarlar. Yeni Konstitusiya məsələsi. Liberal demokratiya rejimi yaratmaq cəhdlərinin uğursuz olması. Xalq hərəkətinin inkişafı, inqilabi zorakılıq. Sankulyotlar, onların ictimai-siyasi eqalitarizmi, qiymətlər məsələsi. Antifransız koalisiya ilə mühəribə. Fransanın “təbii sərhədlər” ideyası. Qora və Jirondanın mübarizəsi. İqtisadi vəziyyət, ərzaq məsələsi. İnqilabın dərinləşdirilməsi uğrunda mübarizə. “Yolunu azmış adamlar.” Mühəribənin gedişi, antifransız koalisiyanın genişlənməsi. Vandeya. 1793-cü il 31 may-2 iyun üsyanı, Yakobinçilərin hakimiyyətə gəlməsi.

İnqilabın üçüncü mərhələsi (2.06.1793-27/28.07.1794). Yakobin diktaturası – liderləri və idarəetmə strukturu, hərəkətverici qüvvələri, əsas hadisələri və dövrün əhəmiyyəti. Respublikanın böhranlı vəziyyəti, qiyamlar və müdaxilə. 1793-cü il Konstitusiyası. Aqrar qanunu. “Müvəqqəti inqilabi idarəetmə üsulu”. Yakobin diktaturasının siyasi sistemi. İqtisadiyyatın dövlət tərəfindən tənzimlənməsi. Yacobinçilər terroru, onların ictimai-iqtisadi siyasəti, müdafiə təşkilatı. Ərzaq məsələsi. Maksimum. Xalq hərəkətləri. Jak Ru, Eber, Şomet. İkihakimiyyətlik məsələsi. Yacobinçilər arasında

fraksiyalar mübarizəsi. “Yolunu azmış adamlar” və Eberçilərin, Danton tərəfdarlarının darmadağın edilməsi. Müdafiə təşkilatı, müharibənin gedişində dönüş. Qiyamların yatırılması, cəbhələrdə qələbə, yakobinçi blokda mübarizənin kəskinləşməsi. Yacobiçilərin sosial və etik idealları. Dextristianlaşdırma və inqilabi kultlar. Vantoz fərmanları. Böhran və yakobinçi hökumətin devrilməsi;. Terrorun güclənməsi və respublikanın ikinci ilində 9 termidorun devrilməsi. Yacobiçilər və Yacobi respublikası tarixşünaslıqda.

Termidorçular Konventi. Fövqəladə rejimin ləğv olunması. İqtisadi vəziyyət. Jerminal və prairialda xalq üsyanları. Respublikanın III ilinin Konstitusiyası (1795). Direktoriya və onun siyasəti. Barras. Daxili və xarici siyasət. Müharibələr və direktoriya rejiminin dağılması. Qraks Baböf və “Bərabərlik naminə sui-qəsd. General Bonapartın yüksəlişi. Direktoriya rejiminin böhranı. “Yellənçək siyasəti”. VIII ilin 18-19 brümer çevrilişi. Tarixi nəticələr və fransız inqilabının mirası. Boşluq və varislik problemi.

Konsulluq və ilk imperiya (1799-1814). VIII ilin Konstitusiyası. Bonapart rejimi və onun xarakterik cəhətləri. Konkordat(saziş). Daxili siyasət. İctimai sabitlik. Milli qayə. Napoleonun siyasətində varislik (ardıcillıq yolu ilə keçmə) və inqilabla üzülüşmək. Hüququn kodifikasiyası (qüvvədə olan qanunların sistemə salınması). “Napoleon kodeksi”. Aqrar siyasət. Elitanın birləşməsi. X ilin Konstitusiyası, köhnə və yeni zadəganların statusu. Güclü dövlətin yaradılması. Xarici siyasət və müharibələr. Fransa və İngiltərənin dünya ağılığı uğrunda mübarizəsi. Kontinental blokada. Napoleon müharibələrinin xarakteri və Rusiyanın onlarda rolu. Fransa böhran ərəfəsində: 1810-1811. Fransa-Rusiya münasibətlərinin gərginləşməsi və 1812-ci il Vətən müharibəsi. Fransanın öz ərazilərini genişləndirməsi. İstila olunmuş ölkələrdə yeridilən siyasət. Birinci imperiyanın böhranı. Rusiyaya hücum. Napoleon qoşunlarının Rusiyada darmadağın edilməsi, 1813-1814-cü illərdə Avropada müharibə. Burbonlar sülaləsinin birinci dəfə bərpa edilməsi. “Yüz gün”. Vaterloo döyüşü. Burbonların ikinci dəfə bərpa edilməsi

Böyük Fransa inqilabının və Napoleonun inqilabi müharibələrinin Avropa və dünya tarixində əhəmiyyəti və nəticələri.

VII Mövzu. ABŞ-ın yaranması, dövlət strukturunun formalaşması.

İlk ingilis məskənləri. Hindu xalqları. Müstəmləkələrin burjua əsası. Aqrar quruluşda feodalizm elementləri. Azad torpaq amili və onun müstəmləkələrin ictimai-iqtisadi inkişafına təsiri. Asılı kölələr. Zənci köləliyi. Müstəmləkələrin siyasi quruluşu. Şimali Amerika xalqının formalaşması. Maarifçilik. B.Franklin. T.Ceferson. Yeddiillik müharibədən sonra müstəmləkələrlə metropoliya arasında iqtisadi-siyasi ziddiyyətlərin dərinləşməsi. Azadlıq hərəkatının yüksəlişi.

Silahlı mübarizənin başlanması. “İstiqlaliyyət bəyannaməsi”. İnqilabın gedişində demokratik dəyişikliklər. 1775-1781-ci illərdə hərbi əməliyyatların gedişi. Corc Vaşinqton. Amerika Birləşmiş Ştatlarının beynəlxalq vəziyyəti. Versal sülh müqaviləsi. Müharibədən sonra ictimai-iqtisadi ziddiyyətlərin kəskinləşməsi. D.Şeys üsyanı. ABŞ dövlətçiliyinin təşəkkül tapması. “Konfederasiya maddə”lərindən 1787-ci il Konstitusiyasınadək. Onun xarakteri. “Hüquqlar haqqında bill”. Amerika burjua inqilabının xüsusiyyətləri. İstiqlaliyyət müharibəsinin nəticələri, tarixi əhəmiyyəti və tarixşünaslığı.

ABŞ (XVII əsrin sonu-XIX əsrin 50-ci illərinin əvvəllərində). İctimai-iqtisadi inkişafının əsas xüsusiyyətləri. Sənayedə inqilab və onun xüsusiyyətləri. Kənd təsərrüfatında kapitalizmin inkişafının fermer yolu. Plantasiya köləliyinin yayılması.

İkipartiyalı sistemin formalaşma mexanizmi. Federalistlərin hakimiyyəti. Ceferson demokratiyasının mahiyyəti. “Çekson dövrü,” onun ictimai kökləri və islahatların xarakteri. Qərbə doğru ərazilərin genişləndirilməsi. Meksika ilə müharibə. “Monro doktrina”sının mənşəyi və xarakteri. Fəhlə sinfinin formalaşmasının özünəxas cəhətləri. İlk fəhlə partiyaları və onların tələbləri. XIX əsrin 30-cu illərində quldarlıq məsələsinin kəskinləşməsi. Qulların müqavimət formaları. Abolisionistlər hərəkatının yaranması. U.Harrison, F.Duqlas.

VIII Mövzu. Avropa dövlətləri və Rusiya XIX əsrdə.

XIX əsrdə dövlətlərin inkişafının ümumi tendensiyaları.

Əhalinin artımı. Zavod kapitalizminin bərqərar olması. Sənaye inqilabının gedişi və nəticələri. Elm və texnologiyanın inkişafında irəliləyişlər və onların əhəmiyyəti. Dəmir yolu tikintisi. İqtisadi böhran və onun dövrləri. Dünya ticarətinin artması. Müstəmləkə sisteminin rolu. Avropa və Amerika ölkələrində burjua dəyişiklikləri. Burjua, burjua-demokratik, burjua-millətçi hərəkatları və inqilablar. İslahatlar. Dövlətin siyasi sistemində dəyişikliklər. Konstitusiya. Parlament sisteminin formalaşması. İctimai şüurda dəyişikliklər. İctimai tərəqqi. Fəhlə hərəkatının inkişafı. Sosialist düşüncə tərzii.

Liberalizm siyasi-ideoloji cərəyan kimi. XIX əsrin ilk onilliklərində liberal düşüncə tərzii. Liberalizmin əsas komponentləri: azadlıq və insan hüquqlarına dair, dövlətə və dövlət quruluşunun roluna, dövlətlə fərd arasında münasibətlərə, konstitusionalizm, iqtisadi dünyagörüşünə, millət ideyasına dair baxışlar. Ayrı-ayrı ölkələrdə liberalizmin xüsusiyyətləri. Demokratik ideyalar, onların liberalizmdən fərqi.

Kapitalist istehsalının qələbəsi üçün şəraitin yaradılması. Konstitusiya sisteminin və parlamentarizm prinsiplərinin təşəkkül tapması. 70-90-cı illərdə böyük Qərb ölkələrinin siyasi sistemləri. Siyasi partiyalar, onların təkamülü və hakimiyyət mexanizmlərinin işləməsində rolu. Fəhlə hərəkatının xırda burjua demokratiyasından ayrılması və fəhlə Sosial-Demokrat partiyalarına çevrilməsi. Burjua dəyişiklikləri prosesinin başa çatmadığı ölkələrin inkişaf xüsusiyyətləri. XIX əsrin sonuncu rübündə Mərkəzi və Şərqi Avropa və Balkanlarda milli problemlər.

XIX əsrin sonuncu rübündə Qərbi Avropa və ABŞ-da iqtisadi dəyişikliklər. Maddi istehsal sahəsində dəyişikliklər. Elmi-texniki tərəqqi, iri sənayenin inkişafı. Azad rəqabət və inhisar proseslərinin başlanması. Metropoliya ölkələrinin iqtisadi həyatında koloniyaların yeni rolu. Kapitalist münasibətlərinin dünyada üstünlük təşkil etməsi. Dünya kapitalist iqtisadiyyatı sisteminin yaranması. XIX əsrin sonuncu rübündə kapitalizmin inkişaf etməsinin ictimai nəticələri. Urbanizasiya. Miqrasiya prosesləri. Demografik dəyişikliklər. Dövlət və vətəndaş cəmiyyəti. Şəxsiyyət hüquqlarının təmin edilməsi problemi. Siyasi fikrin əsas cərəyanları. Muhafizəkarlıq. Liberalizm. Sosializm. Böyük dövlətçilik siyasəti və ekspansionist meyilləri. Təhsil sistemində dəyişikliklər. Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin inkişaf etməsi.

İngiltərə 1800-1815-ci illərdə. Kütlələrin yoxsullaşması. Kütləvi hərəkatın yüksəlməsi. Orduda və donanmada iğtişaşlar. Fransa inqilabının demokratik hərəkatın inkişafına təsiri. İngiltərənin inqilabi Fransaya qarşı mübarizəsi. Kontinental blokada. İngiltərənin müstəmləkə istilaları. İrlandiyada üsyan. İngiltərə-İrlandiya “ittifaq”ı. İdeologiya və mədəniyyət. Maarifçiliyin yekun mərhələsi.

İngiltərə 1815-1850-ci illərdə. Sənaye inqilabının başa çatması. Torilərin siyasəti. “Çörək qanunları”. Demokratik hərəkat. “Piterloo döyüşü”. 20-ci illərdə “liberal torilər”in islahatları. 1829-1831-ci illərdə xalq hərəkatları. Burjua radikalları. İlk parlament islahatı, onun tarixi əhəmiyyəti. Fəhlə hərəkatının vüsət alması, yoxsullar

haqqında yeni qanun. Həmkarlar ittifaqları haqqında qanunlar. Çartist hərəkatının ilkin şəraiti. Xalq xartiyası. Çartist cərəyanları. Çartizmin məğlubolma səbəbləri. “Qardaş demokratlar”. 10 saatlıq iş günü haqqında qanun. 1847-ci il iqtisadi böhranı. 1848-ci il inqilabının İngiltərəyə təsiri. XIX əsrin birinci yarısında İngiltərədən xalq mühacirəti. Çartizmin tarixi əhəmiyyəti və ənənələri. 30-40-ci illərin burjua partiyaları. “Azad ticarət” siyasəti. “Çörək qanunları”nın ləğv edilməsi. İngiltərənin müstəmləkə istilaları. İrlandiyanın istismar olunması və İrlandiya xalqının milli azadlıq hərəkatı. 1845-1847-ci illərdə aclıq. İngiltərə hökumətinin həyata keçirdiyi repressiyalar.

İngiltərə XIX əsrin 50-60-cı illərində. XIX əsrin 50-70-ci illərində İngiltərə kapitalizminin xüsusiyyətləri. İdeologiya və siyasətdə liberalizmin üstünlük təşkil etməsi. Liberal partiyası və onun tərkibi. Sənaye burjuaziyası və azad ticarətçilər (fritreyderlər). Liberalların xarici siyasəti. İngiltərənin müstəmləkə ekspansiyası. Koloniyaların növləri. Kanadaya dominion statusunun verilməsi. İrlandiya 50-60-cı illərdə. Fenilər hərəkatı. Fəhlə sinfinin vəziyyəti və strukturu. Tredyunionizm. 1857-ci ilin iqtisadi böhranı. Tətillər hərəkatı. Yeni seçki islahatı uğrunda hərəkat. 1867-ci il islahatı. Asiyada İngiltərə-Rusiya ziddiyyəti.

İngiltərə XIX əsrin sonuncu rübündə. XIX əsrin 70-90-cı illərində İngiltərənin iqtisadi-ictimai inkişaf xüsusiyyətləri. Sənaye hegemonluğunun tədricən aradan qalxması. İqtisadiyyatın inhisarlaşma prosesinin başlaması. “Böyük depressiya” və onun ictimai nəticələri. Burjua partiyaları. Liberal və mühafizəkarlar partiyalarının təşkilatı cəhətdən güclənməsi. İdeologiya və siyasətdə yeni istiqamətlərin axtarılması. Mühafizəkarların rolunun artması. Liberal partiyasının parçalanması. Liberalların və mühafizəkarların daxili siyasəti. Daxili transformasiyaların əsas istiqamətləri. İngiltərənin xarici siyasəti. Avropa məsələlərində onun mövqeyi. Donanma haqqında qanun. Afrika və Asiyada növbəti müstəmləkə ekspansiyası. Müstəmləkələr məsələsində İngiltərə-Fransa qarşılıqlı münasibəti. Faşod münaqişəsi. Digər ölkələrlə müstəmləkə rəqabətinin kəskinləşməsi. “Gözəl təcrid” ingilis siyasəti.

İngiltərə XX əsrin əvvəllərində. 1900-1903-cü il böhranı və iqtisadiyyatın sonrakı inhisarlaşma prosesi. Britaniya imperializminin xüsusiyyətləri. Müstəmləkələrin və maliyyə kapitalının rolu. Liberallarla mühafizəkarlar arasında ziddiyyətin artması. 1906-cı il Parlament seçkiləri və liberalların qələbəsi. Liberal hökumətin ictimai islahatçılığı – “Lloyd-çorçizm.” Parlament islahatı. İrlandiya üçün gömrük (daxili qanun) problemi və müharibə ərəfəsində konstitusiya böhranı. İngiltərənin müstəmləkə ekspansiyasının artması. 1899-1902-ci ildə ingilis-bur müharibəsi. Yeni dominionların yaranması. Xarici siyasət kursu. “Gözəl təcrid”in sonu. İngiltərə ittifaqları və razılaşmalar.

Fransa 1815-1848-ci illərdə. Burbonlar hakimiyyətinin bərpası və iyul inqilabı. XVIII Lüdovik. 1814-cü ilin Konstitusiya xartiyası. Əldə olunmuş güzəştin xüsusiyyətləri, onun əhəmiyyəti. Rejimin ictimai xarakteri. Fransanın iqtisadi inkişafı. Manifakturalar və fabriklər. Xırda əmtəə sektoru. Daxili və xarici siyasət. X Karlın dövründə monarxiyanın tədricən irtica tərəfə təkamülü. Siyasi böhran. 1830-cu il iyul inqilabı.

Fransa İyul monarxiyası dövründə. Konstitusiya quruluşunda dəyişikliklər. Lui Filip d'Orlean – “kral-burjua”dır. Fransada sənaye inqilabının inkişafı, onun xüsusiyyətləri. Aqrar sistemin inkişafı. Respublikaçılar hərəkatı, gizli cəmiyyətlər. Sənaye inqilabı şəraitində fəhlələrin və xırda burjua təbəqələrinin vəziyyəti. Daxili və xarici siyasət. Əlzairin istilası. Demokratik və respublikaçılar müxalifətinin artması. İqtisadi böhran. İnqilabi vəziyyət. Fransada 1848-1849-cu illər inqilabı.

Fransa XIX əsrin 50-60-cı illərində. İkinci imperiya rejimi. 1852-ci il Konstitusiyası. Rejimin ictimai dəstəyi. Sənaye inqilabının başa çatması. Kənd təsərrüfatı və aqrar sistemdə gedən proseslərin xüsusiyyətləri. Pul kapitalının rolu. Fəhlə sinfinin artması. Prudonizmin təsiri. Daxili siyasət. III Napoleonun xarici siyasətinin xüsusiyyətləri. Müstəmləkəçiliyin genişləndirilməsi. 60-cı illərin islahatları. İctimai narazılığın artması. Liberal və respublika müxalifəti. Fransa-Prussiya müharibəsi. 1870-1871-ci illər Fransa-Prussiya müharibəsi ərəfəsində Fransanın diplomatik cəhətdən təcrid olunması. Cənubi Vyetnamda Fransa protektoratlığının yaradılması.

Fransa XIX əsrin 70-90-cı illərində. Fransa-Prussiya müharibəsi. II imperiyanın süqutu (1870-ci il 4 sentyabr inqilabı). 1871-ci il Paris Kommunası. Fransa-Prussiya müharibəsi və Paris Kommunasından sonra Fransanın vəziyyəti. Klerikal-monarxist irtica və monarxiyanı bərpa etməyə cəhdlər. III respublikanın Konstitusiyası. Mötədil respublikaçılar hakimiyyət başında. Radikallar, onların ictimai-siyasi islahatlar tələbi. 80-90-cı illərdə Fransanın daxili siyasi inkişafı. Bulancizm. Panama qalmaqalı. Dreyfus məsələsi, respublikanı və demokratiyanı müdafiə uğrunda mübarizə. Fransa-Prussiya müharibəsindən sonra Fransanın xarici siyasəti. Fransa-Almaniya münasibətləri. Afrika və Cənub-Şərqi Asiyada müstəmləkələrin genişləndirilməsi. İngiltərə-Fransa münasibətləri. Fransa ilə Rusiyanın yaxınlaşması, Fransa-Rusiya ittifaqı. Avropanın iki bir-birinə zidd hərbi-siyasi bloka bölünməsi.

Fransa 1899-1914-cü illərdə. XX əsrin əvvəllərində Fransanın iqtisadi inkişafı. Sənaye inhisarları. Bank kapitalı və maliyyə oliqarxiyası. Radikal kabinetlər, onların daxili və xarici siyasəti. “Sol blok”. XX əsrin əvvəllərində anti-klerikal islahatlar. “Milyeran kazusu”, ministerializm məsələsi və fransız sosialist hərəkatının parçalanması. Birləşmiş sosialist partiyasının yaranması. Joresizm. Anarxizm-sindikalizm. Erveizm. Klemanso kabinetinin anti-mərkəz siyasəti. Puankarenin prezidentliyi və Fransanın müharibəyə hazırlaşması. Müstəmləkə ekspansiyası, militarizm və müharibə təhlükəsinə qarşı fəhlə hərəkatının mübarizəsi. İngiltərə-Fransa ittifaqının yaranması.

Almaniya. 1789-1815-ci illərdə alman dövlətləri. Fransız inqilabı və Almaniya. Fransaya qarşı müharibələrdə alman dövlətlərinin iştirakı. Polşanın bölüşdürülməsində Prussiyanın rolu. “Müqəddəs Roma imperiyası”nın ləğv edilməsi. Reyn ittifaqının yaradılması və onun xarakteri. Kontinental blokadanın Almaniya təsiri. 1806-cı ildə Prussiyanın darmadağın edilməsi. Tilzit sülhü. Şteyn və Hardenberq islahatlarının başlanması. Hərbi islahatlar. Almaniya milli dirçəliş. Tuqenbund. Azadlıq müharibəsi və onun xarakteri.

Alman dövlətləri 1815-1848-ci illərdə. Almaniyanın dağınıqlığının saxlanması. Almaniya ittifaqının siyasi sistemi. Bərpa ideologiyası. Prussiya: onun qərb və şərq vilayətlərinin fərqi. Cənub-qərbi Almaniya Konstitusiyalı monarxiya. Prussiyada aqrar sistem və aqrar islahat. Kənd təsərrüfatında kapitalist münasibətlərinin inkişafı. Sənayenin manufaktura-sənətkarlıq xarakteri. Gömrük ittifaqının yaradılması. Sənaye inqilabının başlanması, onun əsas rayonları və xüsusiyyətləri. 20-30-cu illərdə müxalifətin çıxışları. Tələbə hərəkatı. 1830-cu ildə kütləvi inqilabi etirazlar. 1830-cu il Fransa inqilabının Almaniya təsiri. 40-cı ilin ortalarında ictimai gərginliyin artması. 1847-ci ildə ticarət-sənaye böhranı. Liberal-demokratik hərəkatın güclənməsi, xalq həyəcanları. “Xalq nümayəndəliyi problemi.” Almaniya 1848-1849-cu il inqilabı.

Almaniyanın birləşməsi XIX əsrin 50-60-cı illəri. XX əsrin 50-60-cı illərdə sənayenin inkişafı. Vahid milli bazarın formalaşması. 1850-ci il Prussiyanın aqrar qanunu. Kənd təsərrüfatında kapitalizmin inkişafı. Avstriya və Prussiyanın Almaniya hegemonluq uğrunda mübarizəsi. Olmyutsk Konvensiyası. Liberal hərəkatının yüksəlişi.

“Milli Birlik” və Tərəqqi partiyası, onun proqramı. Prussiyada Konstitusiya münaqişəsi və O.Bismarkın hakimiyyətə gəlməsi, onun siyasət kursu. Almaniyanın Prussiya ətrafında birləşməsi. Şlezviq-Qolşteyn müharibəsi. Avstriya-Prussiya müharibəsi və Avstriyanın darmadağın edilməsi. Şimali Almaniya ittifaqı və onun Konstitusiyası. Liberalların Bismark siyasətini dəstəkləməsi. Milli liberal partiyasının yaradılması. Fransa-Prussiya müharibəsi və Almaniyanın birləşdirilməsinin başa çatması.

Almaniya 1871-1890-cı illərdə. Almaniya imperiyasının yaradılması. 1871-ci ilə Ümumalman Konstitusiyasının qəbul edilməsi. Prussiyanın imperiyada hegemonluğu. Bismark rejiminin bonapartçı xüsusiyyətləri. Qrunderlik və 1873 il iqtisadi böhranı. Proteksionizmə qayıdış. Vahid milli bazarın yaradılması. Alman imperiyasının siyasi partiyaları. “Kulturkampf (mədəniyyət uğrunda mübarizə)”. Yunkerlərlə iri burjuaziyanın yaxınlaşması. Qərbi Polşa torpaqlarında milli problem. Elzas və Lotaringiya. 70-80-cı illərdə Almaniyanın xarici siyasəti. Rusiya-Almaniya münasibətləri. Avstriya-Almaniya blokunun yaranması. “Üç imperator ittifaqı”. Üçlər ittifaqının yaradılması. Almaniyanın ingilis-fransız və rus-ingilis ziddiyyətindən istifadə etməsi. Almaniya ilə Rusiyanın “özünü sığortalama sazişi” Rusiya-Almaniya münasibətlərinin kəskinləşməsi. Almaniyanın müstəmləkə siyasətinə başlaması. Almaniyanın ilk müstəmləkə işğalları. Sosialistlərə qarşı “Müstəsna qanun”. 80-ci illərin sonunda kütləvi fəhlə hərəkatının yüksəlişi. Bismark rejiminin böhranı və istefa verməsi.

Almaniya 1891-1914-cü illərdə. Vilhelm dövrünün xarakteri və əsas xüsusiyyətləri. İmperialist ekspansiyası və “dünya siyasət”inə keçid. İmperiya ideologiyasının panalman ittifaqı və imperiya ideologiyasının formalaşması. XX əsrin əvvəllərində alman imperializmi və ölkənin iqtisadi inkişafı. İngiltərə-Almaniya rəqabətinin güclənməsi. Hərbi-dəniz proqramlarının qəbul edilməsi. Bağdad dəmir yolu layihəsi. İmperializm və alman liberalizminin böhranı. “Hottentot bloku” və 1907-ci il reyxstaq seçkiləri. Militarizm və şovinizmin güclənməsi. XX əsrin əvvəllərində beynəlxalq böhran və Almaniyanın getikcə daha artıq təcrid olunması. Daxili siyasi gərginliyin güclənməsi. Sabernski münaqişəsi və Almaniya siyasi böhranın labüd olması. Bağdad dəmir yoluna dair İngiltərə-Almaniya sazişi. Birinci Mərakeş böhranı (1905-1906). Aqadir toqquşması və ikinci Mərakeş böhranı (1911).

Habsburqlar monarxiyasının Avstriya imperiyası 1789-1815-ci illərdə. Habsburqlar monarxiyası və Fransa inqilabı. Monarxiyada milli azadlıq və respublikaçılar hərəkatının artması. Onun məğlub olması və mütləqiyyətçi irtica. Fransaya qarşı müharibələrdə Avstriyanın iştirakı. Müharibədən sonra ərazilərin ələ keçirilməsi.

Avstriya imperiyası 1815-1848-ci illər. Avstriya imperiyası Vyana konqresindən sonra. “Metternix sistemi.” XIX əsrin birinci yarısında imperiyanın Avstriya hissəsində iqtisadi inkişaf. Sənaye inqilabının başlanması və onun ictimai nəticələri. Macarıstan iqtisadiyyatının fərqləndirici xüsusiyyətləri. İmperiyanın etno-milli quruluşu və milli məsələ. Habsburqlar və imperiyanın müxtəlif yerlərində liberal hərəkat. Avstriya imperiyasında 1848-1849-cu il inqilabı.

Avstriya imperiyası XIX əsrin 50-60-cı illəri. İqtisadi siyasət. Kapitalist münasibətlərinin inkişafı. Avstriyanın xarici siyasəti. Krım müharibəsi dövründə onun mövqeyi. Fransa-İtaliya-Avstriya müharibəsi. 50-60-cı illərdə Avstriya imperiyasında siyasi böhran. 1860 və 1861-ci illərin Konstitusiyaları. Macarıstan problemi. Prussiya ilə müharibə və onun daxili siyasi nəticələri. 1867-ci ildə Avstriya-Macarıstan müqaviləsi. İkili Avstriya-Macarıstan imperiyasının yaradılması. Slavyan xalqları Avstriya-Macarıstanın hakimiyyəti altında.

Avstriya-Macaristan XIX əsrin sonuncu rübündə. 1867-ci il müqaviləsinə əsasən Habsburqlar imperiyasının ikili dövlətə çevrilməsi. Avstriya və Macarıstanın siyasi quruluşu. İmperiyanın ümumi siyasi təsisatları. Dualizm millətlərarası kompromisə nail olmaq və cəmiyyətin burjuva müasirləşdirilməsi üçün bir yol kimi. 1867-1871-ci illərdə dualist sistemin möhkəmlənməsi. İmperiyanın xarici siyasətinin müəyyən olunmasında Macarıstanın rolu. D.Andrassi. Almaniya ilə ittifaq və Rusiyaya münasibət. Balkanlar Avstriya-Macarıstanın xarici siyasətində. Avstriya və Macarıstanın iqtisadi inkişafının sürətlənməsi. İqtisadiyyatdakı dəyişikliklərin ictimai nəticələri. Sənaye proletariyatının və onun siyasi təşkilatlarının yaranması. Macarıstan və Avstriyanın milli siyasətində fərqlər. Çex torpaqlarında alman-çex münasibətinin kəskinləşməsi. 1897-ci ildə Avstriyada dil islahatları.

Avstriya-Macarıstan 1899-1914-cü illərdə. XX əsrin əvvəllərində Avstriya-Macarıstanın iqtisadi inkişafı. Sənayeləşmə. Urbanizasiya. Dəmir yolunun çəkilməsi. İnhisarların meydana gəlməsi. Avstriya ilə Macarıstan arasında əməyin iqtisadi bölgüsü. İmperiyanın ayrı-ayrı hissələrində inkişaf səviyyələrindəki fərqlər. Macarıstanda separatizmin fəallaşması və Avstriya-Macarıstan münasibətlərinin gərginləşməsi (1903-1906 Macarıstan böhranı). Fəhlə sinfi ilə orta təbəqənin siyasi quruluşun demokratikləşdirilməsi uğrunda mübarizəsi. Ümumi seçki hüququ uğrunda hərəkət. Avstriya-Macarıstanın Balkanlarda işğalçılıq planları. Bosniya-Herseqovinanın ilhaq olunması. Serbiya və Rusiya ilə münasibətlərin pisləşməsi. İmperiyanın cənub slavyan ərazilərində mərkəzdənqaçma tendensiyalarının güclənməsi. Birinci Dünya müharibəsi ərəfəsində hərbi tərəflərin rolunun güclənməsi.

İtaliya 1789-1815-ci illərdə. Fransa inqilabının İtaliyaya təsiri. 90-cı illərdə siyasi mübarizə və milli etirazlar, onların növləri. Respublikaçı-demokratlar hərəkəti. Risorcimento. İtalyan respublikaları. İctimai dəyişikliklər. Fransız işğalı. 1799-cü il üsyanları, onların xarakteri. İtaliyada Napoleonun hökmranlığı. Milli azadlıq hərəkəti. Karbonarilər.

İtaliya 1815-1848-ci illərdə. İtaliyanın iqtisadi inkişafı. Manufaktura istehsalının artımı. Sənaye inqilabının ilk addımları. Kənd təsərrüfatında kapitalist münasibətləri; zadəganların bir hissəsinin burjuvalaşması. XIX əsrin 20-ci ilində inqilabın yatırılmasından sonra İtaliyada irtica. 1831-ci ildə Mərkəzi İtaliyada yeni inqilabi yüksəliş. Milli hərəkətdə demokratik istiqamət. D.Madzini və "Gənc İtaliya", onun proqramı. 30- 40-cı illərdə çıxışlar və sui-qəsdlər. Azadlıq hərəkətində liberal-monarxist cərəyan, onun məqsədləri. 40-cı illərin ikinci yarısında ictimai tərəqqi. İtaliyada 1848-1849-cu illər inqilabı.

İtaliyanın birləşdirilməsi. XIX əsrin 50-60-cı illər. 1848-1849-cu il inqilabından sonra İtaliyanın siyasi-iqtisadi vəziyyəti. Digər İtalya dövlətləri arasında Sardiniya (Pyemont) krallığının yeri. İqtisadi tərəqqi, kapitalizmin inkişafı, K.Kavur. Respublikaçı-demokratlar düşərgəsində. D.Manin və "Xalq Cəmiyyəti"nin yaradılması. Liberal-monarxist istiqamətin güclənməsi. Pyemontun Fransa ilə ittifaqı. 1859-cu ildə Fransa-İtalya-Avstriya müharibəsi. Mərkəzi İtaliyada milli hərəkət. Plebisitlər 1860-cı ildə. Sicilyada inqilabi hərəkət. Demokratların təşəbbüsü ələ alması. C.Harribaldinin ekspedisiyası ("minlər" in yürüşü). Demokratlarla liberal monarxistlərin mübarizəsi. İtaliya krallığının yaradılması. 60-cı illərdə onun dövlət quruluşu, daxili vəziyyəti və xarici siyasəti. Papalığın mövqeyi. Fəhlə hərəkəti. Cənubda kəndli üsyanı. Ölkənin birləşdirilməsini başa çatdırmaq uğrunda mübarizə. Venesiyanın birləşdirilməsi. Fransa-Prussiya müharibəsi və İtaliyanın birləşməsinin başa çatması. İtaliyanın milli birlik

prosesinin tarixi xüsusiyyətləri, onun nəticələri və əhəmiyyəti. İtaliyanın birləşməsinin tarixşünaslığı. Risorcimento dövründə mədəniyyət.

İtaliya 1870-1900-cü illərdə. İtaliya milli birlikdən sonra. Siyasi quruluşu. Kapitalizmin inkişafının sürətlənməsi. Cənub məsələsi. “Sağlar” və “sollar”. “Roma məsələsi” və kilsə ilə dövlət arasında münaqişə. 70-80-ci illərdə İtaliyanın xarici siyasəti. Fransa ilə münasibətlərin gərginləşməsi. Almaniya və Avstriya-Macaristan (Üçlər ittifaqı) ilə ittifaq. İtaliyanın ilk müstəmləkə işğalları. Afrikada İtaliya koloniyaları. F.Krispinin siyasəti. 90-cı illərin “qanlı onilliklər”i və irticanın məğlubiyyəti.

İtaliya 1900-1914-cü illərdə. XX əsrin əvvəllərində liberalizmə qayıdış. Colittinin “Yeni kursu”. İnhisarçı kapitalizm və onun İtaliyada xüsusiyyətləri. XX əsrin əvvəllərində İtaliyanın xarici siyasəti. Ekspansionist tendensiyaların güclənməsi. Millətçi hərəkatların yaranması. İtaliyanın xarici siyasət oriyentasiyasının tədricən dəyişməsi. İtaliya-Türkiyə müharibəsi və onun siyasi vəziyyətə təsiri. “Yeni kursu”n iflası və onun iflas səbəbləri. “Qızıl həftə”.

İspaniya 1789-1815-ci illərdə. Fransa inqilabının İspaniyaya təsiri. Qərb yarımkürəsində İngiltərə ilə koloniyalar uğrunda ziddiyyətlərin kəskinləşməsi. İspaniyanın Fransa ilə siyasi ittifaqının nəticələri. Fransanın İspaniyaya müdaxiləsi. İspan xalqının müstəqillik uğrunda müharibəsi. İspaniyada birinci burjua inqilabı. Antifeodal kəndli hərəkatı. Müəssislər kortesləri. Aqrar qanunlar və müstəmləkə məsələsi. 1812-ci il Konstitusiyası. Mütləqiyyətin bərpa olunma səbəbləri. Cənubi Amerikada İspan müstəmləkə imperiyasının dağılması.

İspaniya XIX əsrin 20-70-ci illərində. İspaniya 20-ci ilin axırları-30-cu ilin əvvəllərində. Üçüncü burjua inqilabı (1834-1843). Birinci Karl müharibəsi (1833-1839). “Moderados” və “progressistlər”in ictimai-iqtisadi və siyasi transformasiyası. Espartero diktaturası. İnqilabın nəticələri. XIX əsrin ortalarında sənaye inqilabının başlanması və kənd təsərrüfatının inkişafı. Dördüncü burjua inqilabı (1854-1856). Espartero-O'Donnel hökumətinin siyasəti. Barselonada ümumi tətil. 1856-cı il çevrilişi. 1856-1868-ci illərdə mühafizəkarlar və liberallar ittifaqının daxili və xarici siyasəti. Beşinci burjua inqilabı (1868-1874). Respublikaçılar hərəkatı. İkinci Karl müharibəsi (1872-1876). Respublikanın elan edilməsi. F.Pi-i Marqal hökuməti. 1874-cü ildə əksinqilabi çevriliş. İspaniyada inqilabi proseslərin xüsusiyyətləri. Beş inqilabın nəticələri. Burjua dəyişikliklərinin yarımçıq qalması.

İspaniya 1874-1899-cü illərdə. Monarxiyanın bərpa olunması. İspan monarxiyasının sosial bazası. İspaniyanın siyasi sistemi: 1876-cı il Konstitusiyası, ikipartiyalı sistemin formalaşması, El Pardo paktı, kişilər üçün ümumi seçki hüquqlarının tətbiqi, “kasikizm”. Katolik kilsəsinin rolu. İspaniyanın iqtisadi inkişafının xüsusiyyətləri. Kənd təsərrüfatının geridə qalması, latufundiyaçıların ağalığı. Xarici kapitalın nüfuz etməsi. Respublikaçılar hərəkatı. Kəndli hərəkatı. İspaniyanın müstəmləkə siyasəti. Kuba və Filippində milli azadlıq hərəkatının yatırılması. 1898-ci ildə İspaniya-Amerika müharibəsi.

İspaniya 1900-1914-cü illərdə. XX əsrin əvvəllərində İspaniyada kapitalizmin inkişafının sürətlənməsi. “1898-ci il fəlakət”inin nəticələri. İspaniyanın Mərakeşdə müstəmləkə ekspansiyası. Respublikaçı təşkilatları. Kataloniya və basklar ölkəsində milli hərəkat. İSRP və anarxist təşkilatlarının fəaliyyəti. Barselonada “faciəli həftə”. Əmək Konfederasiyasının yaranması. Kəndli hərəkatının inkişafı.

Rusiya imperiyası XIX əsrdə. XIX əsrin birinci yarısında Rusiyanın sosial-iqtisadi inkişafı. Kənd təsərrüfatının vəziyyəti. Təhkimçilik sistemində böhran. Rusiyada sənaye və nəqliyyatda kapitalist münasibətlərinin inkişafı, sənaye inqilabında çevrilişin

başlanması. Daxili bazarın formalaşması. Rusiyada iqtisadi böhranın komponentləri. XIX əsrin ikinci yarısında Rusiya iqtisadiyyatının inkişafı. Kapitalizmin kənd təsərrüfatında inkişaf yolları. Aqrar cəmiyyətin əsas sinifləri - kəndli və zadəganların ayrılma prosesinin səciyyəvi xüsusiyyətləri. Sənayenin inkişafı, əsas sənaye rayonlarının, sənaye cəmiyyətinin əsas sinifləri - sənaye burjuaziyası və proletariyatın formalaşması. Bazarın vəziyyəti, xarici ticarətin intensivləşdirilməsi, maliyyə sisteminin sabitləşməsi. XIX əsrdə Rusiyada islahatlar və əks-islahatlar. I Aleksandr və I Nikolayın inzibati islahatları. İdarəçilikdə nazirlik sisteminin yaradılması. A.A. Arakçeyev və M.M. Speranskinin fəaliyyəti. P.D. Kiselyov islahatı. 1861-ci il kəndli islahatı: islahat layihələri, kəndlilərin azadolunma şərtləri, pulla azadolma əməliyyatı. Məhkəmə, kənd təsərrüfatı və şəhər özünüidarəetmə, hərbi, maliyyə, təhsil sistemlərində islahatlar. Rusiyada burjuva islahatlarının ictimai mahiyyətinin səciyyəvi cəhətləri.

XIX əsrdə Rusiyada ictimai hərəkət. İctimai mübarizənin formaları. V.I. Lenin Rusiyada azadlıq hərəkətinin mərhələlərinə dair. Avropa maarifçiliyinin və inqilabların Rusiya siyasi mühitinə təsiri. Dekabristlər hərəkəti. Liberallar (qərbçilər və slavyanpərəstlər) və inqilabçı demokratlar islahatlara qədərki dövrdə. Kəndli hərəkəti. Xalqçılıq ideologiyası və onun siyasi təcrübəsi. Xalqçılığın evolyusiyası. Fəhlə hərəkəti. Əsas mərhələləri. Marksizmin yayılması. Fəhlə və sosial-demokrat hərəkətlərinin birləşməsi. Rusiyada siyasi çərəyanların və siyasi partiyaların meydana gəlməsi. RSDLP. SİP. "Azadlıq Birliyi".

XIX əsrdə Rusiyanın xarici siyasəti. Napoleon Fransası ilə müharibə. Rusiya Vyana sistemində. Rusiyanın Balkan və Zaqafqaziya siyasəti. Türkiyə və İranla müharibə. Kırım müharibəsi. Rusiyanın məğlub olması. 1877-1878-ci illərdə Rusiya-Türkiyə müharibəsi. Berlin konqresi. Balkanlarda ziddiyyətlər düynününün qalması. Antanta və Üçlər ittifaqının formalaşması. Mərkəzi Qazaxıstan və Asiyanın istila olunması. Britaniya ilə ziddiyyətlər. Rusiyanın Uzaq Şərq siyasəti. Çin, Yaponiya və ABŞ-la münasibətlər.

ABŞ (XVIII əsrin sonu-XIX əsrin 50-ci illərinin əvvəllərində. İctimai-iqtisadi inkişafın əsas xüsusiyyətləri. Sənaye inqilabı və onun xüsusiyyətləri. Kənd təsərrüfatında kapitalizmin inkişafının fermer yolu. Plantasiya köləliyinin yayılması. İkipartiyalı sistemin təşəkkül mexanizmi. Federalistlərin hakimiyyəti. Cefferson demokratiyasının mahiyyəti. "Çekson dövrü", onun ictimai kökləri və islahatların xarakteri. Qərbə doğru ərazi ekspansiyası. Meksika ilə müharibə. "Monro doktrina"sının əmələ gəlməsi və təbiəti. Fəhlə sinfinin formalaşması xüsusiyyətləri. İlk fəhlə partiyaları və onların tələbləri. XIX əsrin 30-cu illərində köləlik məsələsinin kəskinləşməsi. Qulların müqavimət formaları. Abolisionist hərəkətinin yaranması. U. Harrison, F. Duqlas. "Monro doktrina"sı, XIX əsrin 20-40-cı illərində Amerika qitəsinin cənubunda ABŞ-ın ekspansiyası.

Vətəndaş müharibəsi və ABŞ-da yenidənqurma. ABŞ-da ikinci burjuva inqilabının ilkin şərtləri. Burjuaziya və köləlik. Aqrar məsələnin demokratik həlli uğrunda fermerlərin mübarizəsi. Qərb torpaqlarının kolonizasiyası və ABŞ-da hakimiyyət uğrunda mübarizənin kəskinləşməsi. Kanzasda vətəndaş müharibəsi. İkipartiyalı sistemin dağılması. Respublikaçılar Partiyasının yaranması. Con Braun üsyanı. 1861-1865 illərdə vətəndaş müharibəsi. Respublikaçılar partiyasının hakimiyyətə gəlişi və quldarların qiyamı. "Konstitusiyaya müharibəsi" (1861-1862). Şimalın hərbi uğursuzluqları və onların səbəbləri. A. Linkoln hökumətinə təzyiq. Radikal respublikaçılar. Homstedlərə dair akt. Qulların azad olunmasına dair bəyannamə. 1863-1865-ci illərdə müharibənin gedişi. Şimalın qələbəsi. Amerika Birləşmiş Ştatlarının beynəlxalq vəziyyəti. İngiltərə və Fransanın müdaxilə təhlükəsi. Rusiyanın mövqeyi. 1865-1871 illərdə yenidənqurma.

Onun məqsədləri. İctimai qüvvələrin yeni yerdəyişməsi. “Prezident yenidənqurma”sı. 1867-1869 illərdə radikal yenidənqurma. Cənubda demokratik islahatlar. Zəncilərin rolu. İrticaya qayıdış. Tinden-Hays sazişi. ABŞ-da ikinci burjua inqilabının tarixi əhəmiyyəti. Vətəndaş müharibəsi və yenidənqurmanın tarixşünaslığı.

ABŞ XIX əsrin sonuncu rübündə. Vətəndaş müharibəsi və yenidənqurmadan sonra ABŞ-ın iqtisadi inkişafı. Yeni iki-partiyalı sistemin fəaliyyət göstərməsi. Daxili siyasətin başlıca problemləri. Fəhlə sinfinin formalaşma xüsusiyyətləri. Sosialist fəhlə partiyası. “Əmək cəngavərləri” ordeni. Amerika Əmək Federasiyasının yaranması. Fermerlərin vəziyyəti. Qreyngərlər. Qrinbekerlər. Populist hərəkatı. XIX əsrin sonlarında ABŞ-ın xarici siyasətində işğalçılıq tendensiyalarının güclənməsi. Ekspansionist ideologiyanın formalaşması. ABŞ-ın dünya siyasət meydanına çıxması. 1895-ci il Venesuela böhranı və Monro doktrinasının yeni şərhli. Panamerikanizm konsepsiyası.

ABŞ 1898-1914-cü illərdə. ABŞ-ın inhisar kapitalizminin xüsusiyyətləri. ABŞ-ın dünya sənayesində birinciliyi. 1898-ci ildə İspan-Amerika müharibəsi. Çində “açıq qapı” doktrinası. Teodor Ruzveltin “böyük dəyənək” siyasəti. Hey-Paunsfot müqaviləsi (1901). ABŞ və Panama hadisələri. 1901-1902-ci illərdə Venesuela böhranı və 1904-cü ildə Dominikan Respublikasının borcları üzündən münafişə. Teodor Ruzveltin “Monro doktrina”sından çıxarılması (Ruzveltin “Monro doktrina”sından çıxardığı nəticə). ABŞ-ın “dollar diplomatiyası” və “böyük dəyənək” siyasəti. ABŞ-ın Kuba, Nikaraqua və Dominikan Respublikasına hərbi müdaxiləsi. Panamerikanizm nəzəriyyəsi və praktikası. İngiltərə-Amerika yaxınlaşması. “Niaqara” zənci azadlıq hərəkatı. İslahatlar uğrunda mübarizə. “Mütərəqqi dövr.” Liberal islahatçılıq, onun ictimai və ideoloji mənşəyi. T.Ruzveltin “Vicdanlı yol”u. Respublikaçılar partiyasının parçalanması. 1912-ci ildə prezident seçkiləri. V. Vilson, onun iqtisadi kursu.

Kanada XVIII-XIX əsrin 60-cı illəri. Britaniyanın Yeni Fransanı tutması. Şimali Amerikada istiqlal müharibəsi və Kanada. 1812-ci ildə İngiltərə-Amerika müharibəsi və Kanada. 1837-1838-ci illərdə milli demokratik inqilab. 1848-ci il islahatları, məsul hökumət və Kanada birləşmiş əyalətlərinin yaranması. Fransa-Kanada milli məsələsi. Kapitalist inkişafın xüsusiyyətləri. Mərkəzləşdirilmiş burjua dövlətinin–Kanada dominionunun yaranmasında beynəlxalq amilin rolu. 1867-ci il Kanada Konstitusiyası. Ölkənin ərazi və siyasi cəhətdən birləşməsinin başa çatması.

Latın Amerikasının ölkələri. Latın Amerikasında müstəqillik uğrunda müharibə. Müstəqil dövlətlərin yaranması. İstiqlaliyyət müharibəsinin ilkin şərtləri, xarakteri və hərəkatverici qüvvələri. Meksikada istiqlaliyyət müharibəsi. Kütlələrinin rolu. Venesuelada azadlıq hərəkatı. Venesuela, Yeni Qranada və Ekvadorun azad edilməsinin başa çatması. Çili və Perunun Bolivar və San Martinin qoşunları tərəfindən azad olunması. İstiqlaliyyət müharibəsinin başa çatması, onun nəticələri və tarixi əhəmiyyəti. Braziliyanın Portuqaliya ağalığından azad olması.

Latın Amerikasının ölkələri XIX əsrin 30-60-cı illərində. İstiqlaliyyət müharibəsindən sonra Latın Amerikasının ölkələrinin sosial-iqtisadi inkişafı. Kapitalizmin əmələgəlmə xüsusiyyətləri. Latın Amerikasının ölkələrinin inkişaf etmiş Avropa ölkələrindən geriqalma səbəbləri. Xarici kapitalın Latın Amerikasının ölkələrinin iqtisadiyyatına daxil olması. Daxili siyasi mübarizə. Siyasi qeyri-sabitlik və onun səbəbləri. Kaudilizm. Vətəndaş müharibələri. ABŞ və Avropa dövlətlərinin ekspansiyasına qarşı Latın Amerikasının ölkələrinin mübarizəsi. ABŞ-ın Meksikaya təcavüzü, Texasın ilhaq olunması. XIX əsrin 50-60-cı illərində Meksikada burjua inqilabı və vətəndaş müharibəsi. Avropa dövlətlərinin Meksikaya hərbi təcavüzünün müvəffəqiyyətsizliyə uğraması.

Latin Amerikası ölkələri 1870-1918-ci illərdə. XIX əsrin sonu-XX əsrin əvvəllərində Latin Amerikası ölkələrinin ictimai-iqtisadi və siyasi inkişafının başlıca əlamətləri və xüsusiyyətləri. Subkontinentin siyasi xəritəsi, millətlərin formalaşmasının və suveren dövlətlərin əmələ gəlməsinin sona çatması. İctimai-iqtisadi strukturların və siyasi qurumların müxtəlif ölkə tiplərinə görə xarakteri. kapitalizmin inkişafının müxtəlif regionlarda özünəməxsus cəhətləri, kapitalizmin inkişafında ümumi və xüsusi cəhətlər. Burjuaziyanın formalaşmasının özünəməxsus cəhətləri, ənənəvi oliqarxiyanın təsirinin qalması və onun səbəbləri. Kilsənin rolu. Dünya iqtisadi sistemində Latin Amerikası ölkələrinin asılı vəziyyəti, iqtisadiyyatın ixrac yönümü, sənaye inkişafının zəifliyi. Aqrar srukturda geriliyin qalması, latifundizm; inkişaf etmiş kapitalist ölkələrindən maliyyə asılılığının artması, ingilis və şimali Amerika kapitalının rolu. ABŞ-ın iqtisadi və siyasi ekspansiyasının özünəməxsus cəhətləri. Öz suverenliyini möhkəmləndirmək uğrunda mübarizədə Latin Amerikası ölkələrinin birləşmək cəhdləri. İberoamerikanizm. 1910-1917-ci il Meksika inqilabı, onun nəticələri və əhəmiyyəti. Latin Amerikası ölkələri II Dünya müharibəsi dövründə.

IX Mövzu. I Dünya müharibəsi.

Müharibəyə hazırlıq və müharibənin başlaması. Qarşı-qarşıya dayanmış bloklar arasında münaqişənin artması. Tərəflərin strateji planları. Sarayevə qətli və 1914-cü il İyul böhranı. Müharibənin başlaması.

1914-1916-cı illərdə hərbi əməliyyatlar və diplomatik mübarizə. 1914-cü il müharibəsi. Müharibənin manevr dövrü. Qərb cəbhəsi. Şərq cəbhəsi. Serbiya cəbhəsi. Dənizdə və koloniyalarda müharibə. Yaponiyanın müharibəyə qoşulması. Neytral ölkələr uğrunda koalisiyanın mübarizəsi. Türkiyənin müharibəyə qoşulması. Müharibənin dünya müharibəsinə çevrilməsi. Onun əvvəlki müharibələrdən fərqi. Müharibənin hazırlanmasında və gedişində gizli diplomatiyanın rolu. Müharibə edən tərəflərin ilhaq planlarının gizli olması. Müharibəni dəstəkləmək üçün rəsmi təbliğat, onun əsas istiqamətləri (vətəni qorumaq üçün müdafiə müharibəsi, demokratiyanın irticadan müdafiə olunması, millətlərin prinsiplərinin qorunması ideyaları və s.).

Müharibə zamanı milli məsələlər probleminin, milli hərəkətlər və millətçiliyin rolu. Düşmənin arxa cəbhəsini dağıtmaq üçün müharibə edən ölkələrin siyasətində milli amil. 1915-ci il hücumu. Şərq cəbhəsi. Qərb cəbhəsi. İtaliyanın müharibəyə qoşulması. Bolqarıstanın müharibəyə qoşulması. Serbiyanın darmadağın edilməsi. Hərbi əməliyyatların Asiya variantı. Dənizdə hərbi əməliyyatlar. 1916-cı il. Antantanın hərbi rəhbərliyi daxilində debatlar. Qərb cəbhəsi. Verdun döyüşü. Şərqdə hərbi əməliyyatlar. Rumıniyanın müharibəyə qoşulması, onun darmadağın edilməsi. Hərbi əməliyyatların Asiya variantı. Dənizdə hərbi əməliyyatlar. Dünyanın ərazi cəhətdən bölünmə şərtlərinə dair gizli saziş. Müharibə edən ölkələrin rəhbərliyində dəyişikliklər. Müharibə edən tərəflərin diplomatik cəhətdən bir-birini əvvəlcədən öyrənməsi. ABŞ-ın müharibəyə qoşulmasının perspektivləri. 1916-cı il –müharibədə dönüşün labüdlüyü.

Müharibə və iqtisadi həyatın dövlət tərəfindən tənzimlənməsi. Müharibənin aparılması üçün insan və maddi resurslarının səfərbər olunması problemi. İqtisadiyyata dövlət müdaxiləsini kəskin genişləndirilmənin vacibliyi. Müharibə aparən ölkələrin iqtisadiyyatının dövlət tənzimlənməsinin əsas istiqamətləri. Dövlət nəzarətinin hərtərəfli sisteminin formalaşması. Dövlət tənzimlənməsinin forma və üsulları. Dövlət idarəçiliyinin qeyri-iqtisadi üsullarının hərbi iqtisadiyyatdan üstünolma səbəbləri. Dövlətin iqtisadiyyata müdaxiləsinin genişləndirilməsinin ictimai-siyasi nəticələri. İcra hakimiyyətinin mərkəzi orqanlarının gücləndirilməsi. Bürokratik məmurlar aparatının

genişlənməsi. Əmək bazarının milliləşdirilməsi. Ümumi əmək mükəlləfiyyəti. İqtisadiyyata dövlət nəzarəti sisteminə cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrinin münasibəti.

1914-1917-ci illərdə Almaniya bloku ölkələri.

Almaniya. İqtisadiyyatın dövlət tənzimlənməsi və onun hərbi rəlsə keçirilməsi. Siyasi həyatın hərbişdirilməsi. Səperatçı sülh və qeyri-məhdud sualtı döyüş problemi. Hindenburg-Lüdenborf hərbi diktaturasının yaradılması. "Hindenburg proqramı." 1917-ci ildə daxili siyasi vəziyyətin kəskinləşməsi. İyul böhranı və reyxstaqın "sülh qətnaməsi".

Avstriya-Macaristan. Müharibə dövründə iqtisadi vəziyyət. Böyük və uzun sürən müharibəyə hazırlığın olmaması. Cəbhələrdə məğlubiyyət və onların nəticələri. Hərbi və siyasi cəhətdən Almaniyaadan asılılığın artması. Sülh sazişinin bağlanmasına cəmiyyətin və hakim dairələrin müsbət münasibəti. İctimai və milli ziddiyyətlərin kəskinləşməsi.

Osmanlı İmperiyası. Müharibə dövründə iqtisadi vəziyyət. Müharibəyə hazırlıqsızlıq. Hərbi əməliyyatların aparıldığı əsas cəbhələr. Cəbhələrdə uğursuzluq. Almaniyaadan asılılığın artması.

Bolqarıstan. Müharibəyə qoşulma. Hərbi əməliyyatların aparıldığı əsas cəbhələr.

1914-1917-ci illərdə Antanta ölkələri.

İngiltərə. İqtisadiyyata dövlət müdaxiləsinin xüsusiyyətləri. "Adi biznes kimi" və "sənaye sülhü". Mərmi böhranı və ilk koalisiya hökumətinin yaradılması. "Silah istehsalı haqqında qanun". Ümumi hərbi mükəlləfiyyətin tətbiq olunması və "milli xidmət" sistemi yaratmaq cəhdləri. 1916-cı ildə İrlandiyada "Pasxa üsyanı". Lloyd Corcun koalisiya hökuməti. Liberal partiyasının parçalanması.

Fransa. Müharibə illərində iqtisadi-siyasi vəziyyət. İqtisadiyyatın hərbi-dövlət tənzimlənməsi. "Müqəddəs birlik". Sosialist partiyası və həmkarlar ittifaqları liderlərinin müharibəyə köməyi. Cəmiyyətdə antimüharibə müxalifətinin formalaşması. 1917-ci ilin yazında və yayında antimüharibə hərəkətinin yüksəlişi. 1917-ci ilin payızında siyasi böhran. "Milli birlik" və Klemonsonun ikinci hökuməti.

İtaliya. Müharibənin əvvəllərində bitərəflik. Müharibəyə münasibət məsələsində iqtidar(hakim) düşərgəsində parçalanma (neytralistlər və interventistlər). Müharibə edən koalisiyalarla danışıqlar. 1915-ci il London sazişi və İtaliyanın müharibəyə qoşulması. Sosialistlər və müharibə. Antimüharibə əhval-ruhiyyəsinin artması. Turin üsyanı. Kaporettonun dövründə hərbi fəlakət. Siyasi böhranın yetişməsi.

Rumıniya. Gözləmə neytrallığı və onun səbəbləri. Müharibə edən koalisiyalarla danışıqlar. Antanta tərəfində müharibəyə qoşulma. Rumıniyanın hərbi uğursuzluqları, Alman işğalı.

Yunanıstan. Müharibəyə qoşulma məsələsinə dair hakim dairələrin almanpərəst və ingilispərəst fraksiyalarının mübarizəsi. Antanta qoşunlarının Solonikə yeridilməsi və Müvəqqəti Milli Müdafiə Hökumətinin yaradılması. Müttəfiq qoşunlar. Kral Konstantinin taxtdan salınması. Yunanıstanın Almaniyaaya qarşı müharibə elan etməsi.

ABŞ. 1917-ci ilə qədər neytrallığın səbəbləri. Müharibədə ABŞ-ın varlanması, onun dünya kreditoruna çevrilməsi. ABŞ-ın Latın Amerikasını, Kanada və Sakit Okean hövzəsində mövqələrinin möhkəmlənməsi. Müharibəyə qoşulma məsələsi uğrunda siyasi mübarizə. İqtisadiyyatın və əmək münasibətlərinin dövlət tənzimlənməsi.

Rusiyada müharibə və inqilab. Mütləqiyyətin böhranı. Fevral inqilabı və onun müharibə edən ölkələrə təsiri. Müvəqqəti hökumət və Rusiyanın müttəfiqlik öhdəlikləri. Orduda anti-müharibə əhval-ruhiyyəsinin artması. Cəbhədə vəziyyət. Bolşevik təşviqatında sülh şüarı. Oktyabr inqilabı və Rusiyanın müharibədən çıxması. Brest sülhü. Antanta dövlətləri və Sovet Rusiyası.

1917-1918-ci illər müharibəsinin gedişi və onun başa çatması. 1917-ci il hərbi yürüşündə tərəflərin planı. ABŞ-ın müharibəyə qatılması. Şərq cəbhəsində vəziyyət. Qərb cəbhəsində hərbi əməliyyatlar. İtaliya cəbhəsinin yarılması. Saloniki cəbhəsi. Asiya cəbhələri. Dənizdə hərbi əməliyyatlar. 1918-ci ilin hərbi əməliyyatları. Brest-Litovsk və Buxarest müqavilələri. Müharibənin son mərhələsində tərəflərin hərbi və iqtisadi potensialının nisbəti. Qərb cəbhəsində hərbi əməliyyatlar. Saloniki cəbhəsi. Almaniyaya blokuna daxil olan ölkələrdə daxili siyasi böhranın dərinləşməsi. Rusiya inqilabının Almaniya təsiri. 1918-ci il yanvar tətili.

ASDP və ANSDP sol qanadının fəallaşması. Müharibənin son mərhələsində Almaniyaya hərbi komandanlığının planlarının iflasına uğraması. Maks Baden hökumətinin yaradılması və imperiyanın parlamentləşdirilməsinin başlanması. Avstriya-Macaristan: milli dövlətlərə parçalanma perspektivi. Antanta ölkələrinin Habsburqlar monarxiyasının bölüşdürülməsi mövqeyinə keçməsi. Hərbi məğlubiyyətlər və Mərkəzi dövlətlər koalisiyasının dağılması. Bolqarıstanda inqilab və onun təslim olması. Türkiyənin təslim olması. Avstriya-Macaristan və Almaniya inqilabının başlanması. Avstriya-Macaristanın təslim olması. Almaniyanın təslim olması. Barışıq şərtləri. Birinci Dünya müharibəsinin nəticələri və yekunları.

X Mövzu. I Dünya müharibəsi və II Dünya müharibəsi arasında Avropa, Amerika və Rusiya

Almaniyaya və onun müttəfiqlərinin məğlubiyyəti. I Dünya müharibəsinin sona çatması. Aparıcı kapitalist dövlətlərin-qalıbların vəziyyəti. Onların müharibədən sonra dünyanın qurulmasına dair planları. Onların arasında ziddiyyətlər. Paris sülh konfransı. Versal sülh sazişi. Müstəmləkələrin və təsir dairələrinin yenidən bölüşdürülməsi. Mandat sistemi. Almaniyanın müttəfiqləri ilə sülh müqavilələri. Sovet Rusiyasına münasibət. Millətlər Liqasının yaranması. ABŞ və Versal sistemi. Vaşinqton konfransı. Versal-Vaşinqton sistemi beynəlxalq münasibətlərin yeni sistemi kimi. Bu sistemin ziddiyyətləri. Təzminat problemi. Rurun işğalı. Sovet Rusiyası beynəlxalq münasibətlər sistemində. Genüya konfransı. Rapallo sazişi. Lozanna konfransı.

Mərkəzi Avropada inqilabi böhran və inqilab. Mərkəzi Avropa ölkələrində kapitalizm böhranının xüsusilə dərin olması səbəbləri. İnqilabi böhranın başlıca təzahür xüsusiyyətləri və formaları. Almaniya inqilabı. Bavariya Sovet Respublikası və onun süqutu. Veymar Konstitusiyası. 1918-1919-cu illər alman inqilabının tarixşünaslığı. Habsburqlar monarxiyasının süqutu və yeni milli dövlətlərin yaradılması. Avstriyada inqilab. Macarıstanda inqilab. Macarıstan Sovet Respublikasının elan olunması. Macarıstan Sovet Respublikasının məğlubiyyəti. Hortinin avtoritar rejimi.

Qərbi Avropa və Amerika ölkələrində ictimai-siyasi böhran. Ənənəvi kapitalizmin böhranı. Fəhlələrin narazılığının artması. Kapitalizmin islah olunması uğrunda hərəkət. Siyasi həyatda inqilabi tendensiyalar. Faşizmin yaranması.

Almaniyaya. Daxili vəziyyət və Veymar Respublikasının xarici siyasəti. Alman burjuaziyasının siyasəti və taktikası. "Kapp qiyamı". 1923-cü ildə Rur münaqişəsi. Almaniyanın iqtisadi vəziyyətinin pisləşməsi. Avqust tətili və Kuno hökumətinin devrilməsi. Ştrezemann kabinetinin yaradılması. Almaniya inqilabı 1923-cü il siyasi böhranı. Faşist çevrilişi və onun məğlub olması. Kapitalizmin sabitləşməsinin ilk əlamətləri.

Böyük Britaniya. I Dünya müharibəsindən sonra Böyük Britaniyanın siyasi-iqtisadi vəziyyəti. David Lloyd Corcun koalisiya hökumətinin daxili və xarici siyasəti. Britaniya və Versal-Vaşinqton sistemi. Leyborist Partiyasının təkamülü. Lloyd Corc hökumətinin devrilməsi və mühafizəkarların hakimiyyətə gəlməsi.

Fransa. Fransa I Dünya müharibəsindən sonra. Fransa və Versal-Vaşinqton sistemi. 1919-cu il seçkiləri. “Milli blok”un qələbəsi. Daxili siyasət və sosial qanunvericilik. Fəhlə hərəkatının inkişafında yeni tendensiyalar. Fransa və Rurun işğalı.

İtaliya. I Dünya müharibəsinin İtaliya üçün nəticələri. Müharibə və liberal parlamentli dövlətin böhranı. Müharibədən sonrakı ictimai-iqtisadi problemlər. Millətçilik. Faşist hərəkatının yaranması. İtalyan faşizminin xüsusiyyətləri. Faşizmin hücumu keçməsi. Liberal siyasi dairələrin faşizmə münasibəti və faşizmin fəhlə partiyaları tərəfindən qiymətləndirilməsi. Kütləvi antifaşist fəaliyyəti. 1922-ci ildə siyasi böhranın artması. “Roma üzərinə yürüş”. Faşizmin hakimiyyətə gəlməsi. İtaliyada faşizminin qələbə çalmasının səbəbləri.

ABŞ. I Dünya müharibəsinin ABŞ üçün nəticələri. Amerika Birləşmiş Ştatlarının iqtisadi inkişafı. Dövlət tənzimlənməsinin güclənməsi. Vilson hökumətinin daxili və xarici siyasəti. Versal müqaviləsinin təsdiq olunması ətrafında mübarizə və onun nəticələri. İsolasyonizm. ABŞ Vaşinqton konfransında.

Kapitalizmin sabitləşməsi (1924-1929).

Kapitalist ölkələrində sosial-iqtisadi, ideya-siyasi inkişafın başlıca xüsusiyyətləri.

İqtisadiyyatın sabitləşdirilməsi və müxtəlif ölkələrdə onun xüsusiyyətləri. Pul-kredit sisteminin sabitləşməsi. Sənayenin tərəqqisi və onun mənbələri. Texniki tərəqqinin əsas istiqamətləri. Yeni sənaye sahələri. İstehsalın səmərələşdirilməsi. Dövlət tənzimlənməsinin zəifləməsi. Müharibədən sonra dövlət quruluşunun və siyasi partiya sisteminin inkişafının başlıca formaları. Parlamentarizm. Liberal və sosial demokrat reformizmi. “Sosial tərəfdaşlıq” nəzəriyyəsi və təcrübəsi. Avtoritar və faşist hərəkatları və rejimləri.

Muzdlu fəhlələrin sayının artması. Muzdlu fəhlələrin tərkibi və quruluşunda dəyişikliklər. Fəhlələrin ən mühüm çıxışları.

Demokratik hərəkat. Kapitalın inkişaf etdiyi ölkələrdə demokratik islahatlar uğrunda mübarizə. Antifaşist çıxışlar. Avtoritar rejimlərə qarşı mübarizə. Müstəmləkələrdə və asılı ölkələrdə milli azadlıq hərəkatları.

Beynəlxalq münasibətlərdə stabilləşmə. Sovet İttifaqının qüvvətlənməsi. SSR-nin tanınması dövrü Sülh və tərksilah uğrunda mübarizə. Brian-Kelloq paktı. İmperialist ziddiyyətlərin artması. Dəniz silahlarına dair məsələ uğrunda mübarizə. Təzminatlar problemi. Daues planı. Lokarno konfransı və onun qərarları. Yunqa planı.

ABŞ. ABŞ-da kapitalizmin stabilləşmə xüsusiyyətləri. Kulic hökumətinin daxili siyasəti. Dövlət tənzimlənməsinin zəifləməsi. “Möhkəm fərdiyyətçilik” ideologiyası. Huver və “tənzimlənən fərdiyyətçilik” nəzəriyyəsi. Şovinizm. İrçilik. Fundamentalizm ideologiyası. Partiya-siyasi mübarizə. 1928-ci il seçkiləri. Fəhlə hərəkatının və demokratik hərəkatın zəifləməsi. İctimai-siyasi və əqidə mühitində dəyişikliklər. Biznes kultu. “Sosial tərəfdaşlıq” siyasəti.

Böyük Britaniya. Sabitləşmə dövründə sosial-iqtisadi inkişafın xüsusiyyətləri. İlk leyborist hökuməti və onun siyasəti. SSRİ ilə diplomatik münasibətlərin qurulması. Leyborist hökumətinin istefası. S.Bolduinin mühafizəkar hökuməti. Funt sterlinqin qızıl standartının bərpa olunması. 1926-cı ildə İngiltərədə ümumi tətillər. Həmkarlar ittifaqları haqqında 1927-ci il qanunu. SSRİ ilə diplomatik əlaqələrin kəsilməsi. 1929-cu il seçkiləri. İkinci leyborist hökuməti. İngiltərə ilə Sovetlər arasında diplomatik əlaqələrin bərpa olunması.

Fransa. Sabitləşmə dövründə Fransanın ictimai-iqtisadi inkişafı. “Sol blok” hakimiyyət başında. SSRİ-nin tanınması. Müstəmləkə müharibələri. Pasifizmin

güclənməsi. Fransa və Lokarno konfransı. “Milli birlik” hökuməti. Onun daxili və xarici siyasəti. Fransa və təzminat problemi. Brian-Kelloq paktı. “Pan-Avropa” planı.

Almaniya. Alman iqtisadiyyatının stabilləşməsi. Kapitalizm rəşionalizmi. Dövlət tənzimlənməsi tendensiyaları. Burjuaziyanın mövqələrinin möhkəmlənməsi. Stabilləşmə dövründə burju partiyalarının strategiya və taktikası. Almaniyanın xarici siyasəti. Daues planı. Lokarno konfransının qərarları. Almaniyanın Millətlər Liqasına daxil olması. Rapallo siyasəti.

İtaliya. Dövlətin faşistləşdirilməsi prosesinin başlanması və onun xüsusiyyətləri. Faşizmin ictimai-iqtisadi siyasəti. Faşizmə qarşı müxalifətin güclənməsi. “Mateotti böhranı”. Antifaşist partiyaların fəaliyyəti. Aventin bloku. Antifaşist müxalifətin məğlubiyyəti. 20-ci illərin ikinci yarısında faşist rejiminin təkamülü. 1926-cı ilin fəvqəladə qanunları. Korporativ faşizm doktrinasının elan olunması. Siyasi nümayəndəliyin islahatına dair 1928-ci il qanunları. Vatikanla qarşılıqlı əlaqələr və 1929-cu il Lateran müqaviləsi.

1929-1939-cu illərin dünya iqtisadi böhranı.

30-cu illərin əvvəllərində dünya iqtisadi böhranının yaranmasının və xüsusi dərinliyinin səbəbləri. Böhranın xarakteri və onun fərqləndirici xüsusiyyətləri. Böhran şəraitində fəhlə kütlələrinin vəziyyəti, onların öz hüquqları uğrunda mübarizəsi. İqtisadiyyatın dövlət tərəfindən tənzimlənməsinin güclənməsi. Müxtəlif dövlət tənzimləmə sistemləri. Siyasi böhranın nəticələri.

ABŞ. 1929-1933-cü illər ABŞ böhranının xüsusiyyətləri. Sənaye, maliyyə sistemi və kənd təsərrüfatının vəziyyəti. Zəhmətkeşlərin vəziyyəti. Fəhlə və fermer hərəkatı. İstehsalatda həmkarlar ittifaqlarının yaradılması uğrunda hərəkat. Üçüncü partiya yaratmaq cəhdləri. 1932-ci il seçkiləri. ABŞ-in xarici siyasəti.

Almaniya. Almaniya iqtisadi böhranının xüsusiyyətləri. Sosial-demokrat Muller kabinetinin istefası. Prezident hökumətinə keçid. Brüning hökumətinin siyasəti. İri inhisar və bankların “sağlamlaşdırma” aksiyaları. Orta təbəqənin var-yoxdan çıxması. Faşizm təhlükəsinin artması. Nasional-sosialist partiyasının siyasət və taktikası. Monopoliyalar və faşist hərəkatı. Nasional-sosializm və orta təbəqələr. Faşizm və fəhlə partiyaları. Sosial-demokratların “az pislik” siyasəti. Veymar respublikasının partiya-siyasi sisteminin böhranı.

Böyük Britaniya. Böyük Britaniya qlobal iqtisadi böhranının xüsusiyyətləri. İqtisadiyyatın vəziyyəti. Zəhmətkeşlərin vəziyyəti. İkinci leyborist hökumətin siyasəti. Koalision “milli hökumət”in yaradılması. “Milli hökumət”in antiböhran tədbirləri. Dövlət tənzimlənməsinin Britaniya variantı. İmperiyanın “milli hökumət” siyasəti. Vestminster nizamnaməsi. Ottava konfransı.

Fransa. 1929-1933-cü illərin iqtisadi böhranı və Fransada onun xüsusiyyətləri. “Dirijizm” siyasəti. Avtoritar və faşist cərəyanlarının güclənməsi. Antifaşist və antimüharibə hərəkatı. 1932-ci il seçkiləri. “Sol blokun ikinci dəfə elan olunması” və onun siyasəti. Fransa Millətlər Liqasında. Sovet İttifaqı ilə hücum etməmək barədə saziş.

İtaliya. 1929-1933-cü illərdəki İtaliya böhranının xüsusiyyətləri. Böhranın sosial nəticələri. Dövlət tənzimlənməsinin güclənməsi. Korporativ sistemin yaradılması. Böhran illərində antifaşist hərəkatın vəziyyəti. Antifaşist partiyalar gizli fəaliyyətdə və mühacirətdə. Antifaşist qüvvələrin bir-birilə əlaqəsinin olmaması.

İspaniya. İspaniya burju-demokratik inqilab ərəfəsində. Əhalinin sosial tərkibi və strukturu. Dövlət və siyasi quruluş. Əsas siyasi partiyalar. Fəhlə hərəkatının vəziyyəti. Anarxistlər, kommunistlər və sosial-reformistlər. Həmkarlar ittifaqları. İnqilabın başlanması və ilk mərhələsi. İlk inqilabi dəyişikliklər.

1933-1939-cu illərdə Avropa və Amerika ölkələrinin inkişaf etməsi.

Böhrandan çıxış yollarının axtarılması. Dövlətin iqtisadiyyata müdaxiləsinin artması. Antiböhran tədbirlərinin iqtisadi, sosial, ideoloji və nəzəri aspektləri. 30-cu illərdə dövlət tənzimlənməsinin əsas sistemlərinin yaradılması. Dövlətin tənzimləyici rolunun gücləndirilməsinin nəzəri cəhətdən əsaslandırılması. C. Keynsin “Ümumi nəzəriyyə”si. 30-cu illərdə kapitalist iqtisadiyyatının inkişaf dinamikası. 1937-1938-ci illərin iqtisadi böhranı və onun xüsusiyyətləri. Böhranın ictimai- siyasi nəticələri.

Faşizm

30-cu illərdə faşizmin inkişafının ümumi cəhətləri və xüsusiyyətləri. Avtoritar və totalitar rejimlər. Faşizm totalitarizmin bir forması kimi. Faşizmin tipoloji xarakteristikası. Burjua-demokratik ölkələrdə faşist hərəkatı. Mərkəzi və Cənub-Şərqi Avropa ölkələrində faşist partiyaları və təşkilatları. Faşizmin hakimiyyətə gəlməsi. Faşizmin “İberiya variantı”. İtaliyada faşist rejimi. Almaniyada nasist rejimi. Faşist ideologiyası və proqramı. Faşist hərəkatlarının kütləvi bazası. Faşist təşkilatlarının maliyyə mənbələri. Faşizmin siyasi təcrübəsi. Faşist partiyalarının fərqli cəhətləri. Dövlət tənzimlənməsi sisteminin faşist versiyası.

Almaniya faşistlərin hakimiyyəti altında. Nasistlərin hakimiyyətə gəlməsi. Faşist rejiminin möhkəmlənməsi. Almaniyanın siyasi cəhətdən birləşməsi və inzibati mərkəzləşdirilməsi. Veymar respublikasının siyasi partiya sisteminin ləğv olunması. Totalitar rejim. Alman Əmək cəbhəsinin yaradılması. Qeyri-iqtisadi məcburiyyət sistemlərinin formalaşması. “Uzun bıçaqlar gecəsi”. İqtisadiyyatın və cəmiyyətin hərbişdirilməsi. Dövlət tənzimlənməsinin faşist sistemi. Alman faşizminin sosial siyasəti. Almaniya daxilində antifaşist müqaviməti. Antifaşist qüvvələrin zəifliyinin səbəbləri. İrqi qanunlar. “Yuxarı təbəqələrin müxalifəti”, onun tərkibi və xarakteri. Faşist Almaniyanın təcavüzkar xarici siyasəti. Ekspansiyanın ideoloji cəhətdən əsaslandırılması. Almaniya başda olmaqla təcavüzkar dövlətlər blokunun yaradılması. Faşist təcavüzü nəticəsində Avropada qüvvələr tarazlığının dəyişməsi. İkinci Dünya müharibəsinə hazırlıq. Alman faşizminin tarixşünaslığı.

İtaliyada faşist rejiminin təkamülü. İtalyan faşizminin müharibəyə hazırlaşması. İqtisadiyyatın hərbişdirilməsi. Avtarkiya siyasəti. Faşist dövlət tənzimlənməsi sisteminin formalaşmasının başa çatması və onun xüsusiyyətləri. İtalyan faşizmi totalitar diktatura kimi. Kütləvi faşist təşkilatları. Rejimin ideoloji fəaliyyətinin xarakteri və başlıca istiqamətləri. Efiopiyaya və imperiyanın elan olunması. İtaliya antifaşist hərəkatı. Müxtəlif istiqamətli antifaşist fəaliyyət birliyi istiqamətində ilk addımlar. Antifaşist partiyaların yaxınlaşması. 30-cu illərin sonlarında antifaşist hərəkatının inkişafında çətinliklər. İtalyan faşizminin tarixşünaslığı.

Burjua reformizmi.

XX əsrin birinci rübündə burjua islahatçılığının təkamülü. Dünya iqtisadi böhranı və təsərrüfatın və cəmiyyətin dövlət tərəfindən tənzimlənməsinin labüdlüyü. Burjua islahatçılığı və sosial islahatçılıq.

ABŞ-da Ruzveltin “Yeni kurs”u 30-cu illərin burjua-liberal islahatçılığının klassik variantı kimi. Burjua-reformist idarəçiliyin ingilis variantının xüsusiyyətləri. Digər Qərbi Avropa ölkələrində burjua islahatçılığı. Skandinaviya ölkələrində sosial-demokratik hökumətlərin islahatları.

ABŞ-da “Yeni kurs. Ruzvelt hökumətinin gördüyü ilk tədbirlər. “Yeni kurs”, onun əsas tədbirləri və mahiyyəti. “Yeni kurs”un ideoloji əsasları. Neoliberalizm. Evolyusiya və “Yeni kurs” siyasətinin əsas mərhələləri. ABŞ-ın siyasi partiyaları və “Yeni kurs”. Ruzvelt hökumətinin xarici siyasəti. SSRİ ilə diplomatik əlaqələrin yaradılması. Latın

Amerikasında “xeyirxah qonşu” siyasəti. Amerika Birləşmiş Ştatlarının Avropa siyasəti. İsolysionistlərin mövqeyi. F.D.Ruzveltin “Yeni kurs”unun tarixşünaslığı.

Böyük Britaniyada “Milli Hökumət”. Britaniya iqtisadi tənəzzül illərində. “Milli hökumət”in fəaliyyəti. Leyboristlər partiyasının daxilində və xaricində sosialist təşkilatları. Faşizm hədəsi və müharibə təhlükəsinə qarşı mübarizə. 1935-ci il seçkiləri. S.Bolduin və N.Çemberlin hökuməti. Mühafizəkarların daxili siyasəti. II Dünya müharibəsi ərəfəsində İngiltərənin xarici siyasəti. İngiltərə-Almaniya ziddiyyətlərinin kəskinləşməsi. Britaniya silahlı qüvvələrinin modernləşdirilməsi. “Başqa dövlətin daxili işlərinə qarışmama” və “əmin-amanlıq” siyasəti. İngiltərə və Münhen sazişi. 1939-cu ildə İngiltərə-Fransa-Sovet danışıqları.

Avropa ölkələrində Xalq cəbhəsi.

Fransa Xalq Cəbhəsi. Faşist və digər antidemokratik qruplaşmaların hökumətə qarşı çıxışları. Kommunistlərin və sosialistlərin birgə fəaliyyət paktı. Kommunistlərin yeni strategiya və taktikasının işlənilib hazırlanması. 1936-cı il seçkiləri. Xalq cəbhəsi hökuməti. Xalq cəbhəsinin əsas tədbirləri, onların məqsədi və əhəmiyyəti. Xalq cəbhəsində fikir ayrılığı, onun tənəzzülü.

30-cu illərin ikinci yarısında Fransanın daxili və xarici siyasəti. Qarşılıqlı yardıma dair Sovet-Fransa paktı. Fransanın hakim dairələrində xarici siyasət məsələləri ilə bağlı mübarizə. Münhen sazişi. İngiltərə-Fransa-Sovet danışıqları. Xalq cəbhəsinin tarixşünaslığı.

Xalq Cəbhəsi və İspaniyada vətəndaş müharibəsi. 1933-1934 –cü illərdə İspaniyada vəziyyət. 1934-cü il oktyabr qiyamı. Xalq cəbhəsinin yaradılması və qələbə qazanması. Xalq cəbhəsi hökumətinin gördüyü ilk tədbirlər. İspaniya və Mərakeşdə hərbi-faşist qiyamı. Vətəndaş müharibəsinin başlanması. Faşist dövlətlərin müdaxiləsi. İngiltərə və Fransanın “Başqa dövlətin daxili işlərinə qarışmama” siyasəti. Beynəlxalq briqadalar. Müharibənin gedişində demokratik dəyişikliklər. “Yeni tipli respublika”. Respublikaçılar arasında fikir ayrılığı, səhvlər və onların fəaliyyətinin mənfi aspektləri. Respublikanın məğlubluğu, onun səbəbləri və nəticələri. İspaniya hadisələrinin tarixi əhəmiyyəti və dərsləri.

1933-1939-cu illərdə Latin Amerikasının iqtisadi və siyasi inkişafının əsas istiqamətləri. Latin Amerikasının iqtisadiyyatına dövlət müdaxiləsinin xüsusiyyətləri. Latin Amerikasının ölkələri arasında imperialist rəqabəti.

Kubada burjua-demokratik inqilabı. Müvəqqəti inqilabi hökumət və onun gördüyü tədbirlər. Əksinqilabi çevriliş. 30-cu illərin sonlarında demokratik hərəkət. Kubada siyasi rejimin demokratikləşməsi.

Meksikada “inqilabi kaudilizm” rejiminin böhranı. L.Kardenas hökumətində demokratik dəyişikliklər. Onun xarici siyasət kursu. Meksika inqilabi partiyasının yaradılması. L.Kardenas hökumətinin əhəmiyyəti.

Xalq cəbhəsi uğrunda mübarizə və Latin Amerikasında onun xüsusiyyətləri. Braziliyada milli-azadlıq alyansı. J. Varqasın “Yeni dövlət”i. Argentinada Xalq cəbhəsi uğrunda mübarizə. Çilidə Xalq cəbhəsinin qələbə çalması. Xalq cəbhəsi hökumətinin tədbirləri. Latin Amerikasının demokratik və vətənpərvər qüvvələrinin uğurları.

II Dünya müharibəsi ərəfəsində beynəlxalq münasibətlər

1929-1933-cü illərdə dünya iqtisadi böhranının beynəlxalq əlaqələrin inkişafına təsiri. Böyük kapitalist dövlətləri arasında artan ziddiyyətlər. Təzminat məsələsi. Uzaq Şərqdə imperialist rəqabəti. Yaponiyanın Çinə qarşı təcavüzü. Dünya siyasətində pasifist və təcavüzkar meyillərin mübarizəsi. Tərkisilahlı bağlı beynəlxalq konfrans. Faşizmin xarici siyasət planları. İtaliyanın Efiopiyanı tutması.

Faşist dövlətlərin Avropada təcavüzkarlıq fəaliyyəti. Faşist dövlətləri blokunun yaradılması. Yaponiyanın Mərkəzi Çinə müdaxiləsi. Başqa dövlətin daxili işlərinə qarışmamaq siyasəti. Avropada kollektiv təhlükəsizlik sistemi uğrunda mübarizə. Qarşılıqlı Yardıma dair Sovet-Fransa və Sovet-Çexoslovakiya sazişləri. Millətlər Liqasının fəaliyyəti. Sudet böhranı. Münhen sazişi və Almaniyanın Çexoslovakiyanı tutması. 1939-cu il siyasi böhranı. 1939-cu ilin avqustunda Moskvada SSRİ, İngiltərə və Fransa arasında hərbi danışıqlar. SSRİ ilə Almaniya arasında hücum etməmək barədə saziş və ona dair gizli protokollar.

XI Mövzu. II Dünya müharibəsi.

II Dünya müharibəsinin səbəbləri, xarakteri və dövrlərə bölünməsi. Müharibənin xarakterinə dair diskussiyalar. Faşist Almaniyasının Polşaya hücumu. Qərb cəbhəsində “qərribə müharibə”. Qərbi Ukrayna və Qərbi Belarusiyanın SSRİ-yə birləşdirilməsi. “Dostluq və sərəhəd” məsələlərlə bağlı Sovet-alman müqaviləsi və ona dair gizli protokollar. SSRİ-nin Litva, Estoniya və Latviya ilə müqavilələri. Sovet qoşunlarının Baltikyanı dövlətlərin ərazisində yerləşdirilməsi. SSRİ-nin Finlandiyaya qarşı müharibəsi.

Müharibə edən ölkələrin sosial-iqtisadi siyasəti. Hərbi-dövlət kapitalizmi və müxtəlif ölkələrdə onun xüsusiyyətləri.

Qərb cəbhəsində faşist qoşunlarının hücumu keçməsi. İtaliyanın müharibəyə qoşulması. Fransanın məğlub olması. Vişi rejimi. Almaniyanın işğalçı siyasəti. İşğal olunmuş ölkələrdə vəziyyət. Müqavimət hərəkatının meydana gəlməsi. “Azad Fransa” hərəkatı. Böyük Britaniya müdaxilə təhlükəsi qarşısında. “Dəniz şiri” planı. Afrika, Balkanlar və Yaxın Şərqdə hərbi əməliyyatlar.

Litva, Latviya, Estoniya, Bessarabiya və Şimali Bukovinanın SSRİ-yə birləşdirilməsi. “ABŞ-ın silahlıbitərəfli” siyasəti.

Faşist Almaniyası və müttəfiqlərinin Sovet İttifaqına hücumu. Sovet İttifaqının Böyük Vətən müharibəsi. Şərq cəbhəsində faşist işğalçıların hücumu. ABŞ-ın müharibəyə qoşulması. Antifaşist koalisiyanın formalaşması. Moskva ətrafında döyüşlər. Yaponiyanın Sakit okean və Asiyada təcavüzü. Şərqi və Cənub-Şərqi Asiya ölkələrinin Yaponiya tərəfindən işğal edilməsi. Yaponiyanın işğalçılıq siyasəti. Sovet-alman cəbhəsində döyüşlər. Afrika və Atlantikada hərbi əməliyyatlar.

II Dünya müharibəsinin gedişində köklü dönüş. Stalinqrad və Kursk ətrafında həlledici döyüşlər. ABŞ və Böyük Britaniyanın hərbi iqtisadiyyatının uğurları. Antifaşist koalisiya və onun ziddiyyətli cəhətləri. Müttəfiqlərin Şimali Afrika və İtaliyaya desant çıxarması. Müqavimət hərəkatının yüksəlişi. Faşist blokunun böhranı. Faşist İtaliyasının məğlubiyyəti. Antifaşist koalisiyaya daxil olan böyük dövlətlərin başçılarının Tehran və Qahirə konfransı.

Sovet Ordusunun hücumu. İkinci cəbhənin yaradılması. Təcavüzkar blokun iflası. Avropa ölkələrində xalq qiyamı və milli-demokratik inqilablar. Krım (Yalta) konfransı və onun qərarları. Faşist Almaniyasının məğlubiyyəti. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının yaradılması. Berlin (Potsdam) konfransı və onun qərarları. Sakit okean və Asiyada hərbi əməliyyatlar. Yapon şəhərləri Xirosima və Naqasakiyə atom bombasının atılması. SSRİ-nin Yaponiyaya qarşı müharibəyə qoşulması. Asiya ölkələrində azadlıq hərəkatı və milli azadlıq inqilabları. Asiya və Sakit okean ölkələrinin yapon işğalından azad olunması. Yaponiyanın məğlub olması. II Dünya müharibəsinin nəticələri.

XII Mövzu. II Dünya müharibəsindən sonra Avropa və Amerikada siyasi vəziyyət. Soyuq müharibə

II Dünya müharibəsinin nəticələri. Dünya səhnəsində qüvvələr balansının dəyişməsi. Qalib və məğlub dövlətlər. Müharibənin maddi və ideya-siyasi nəticələri. Avropada ictimai-siyasi vəziyyət. Müharibədən sonra dünyanın nizama salınmasında demokratik amilin əhəmiyyəti. Avropada demografik vəziyyət. Köçkünlər problemi. Müharibənin müstəmləkə və asılı ölkələrə təsiri.

XX əsrin 50-60-cı illərdə kapitalist ölkələrinin inkişafında ümumi cəhətlər. Dinc dövrün iqtisadiyyatına və siyasətinə keçid. Müharibədən sonrakı hökumətin tənzimləmə sisteminin formalaşması. Qərbi Avropa və Amerika ölkələrinin iqtisadi siyasətinin əsas xüsusiyyətləri. İqtisadi inkişaf və onun səbəbləri. Cəmiyyətin sosial strukturunda dəyişikliklər.

II Dünya müharibəsindən sonra kapitalist dünyasında inteqrasiya prosesləri. İqtisadi inteqrasiyanın mahiyyəti, səbəbləri və məqsədləri. Qərbi Avropa və Şimali Amerikada inteqrasiya proseslərinin ümumi və xüsusi cəhətləri. “Şuman planı”. Avropa İqtisadi Birliyi (“Ümumi bazar”) Qərbi Avropa ölkələrinin hərbi-siyasi inteqrasiya cəhdləri. “Avropa Müdafiə Birliyi”. Paris müqavilələri.

Qərbi Avropa ölkələrində demokratiyanın möhkəmləndirilməsi və inkişafı. Qərbi Avropa ölkələrinin siyasi partiya sistemlərində dəyişikliklər. Fransa, İtaliya və Almaniyənin yeni konstitusiyaları. Yeni siyasi cərəyanlar və partiyalar. Hökumətlərdə kommunistlərin iştirakı. Sosial islahatlar. İş şəraiti və həyat tərzində dəyişikliklər. Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi. “İnkişaf etmiş dövlət.” Elmi-texniki tərəqqi. İctimai elmlərin inkişafı.

XX əsrin 70-90-cı illərdə kapitalist ölkələrinin inkişafının ümumi istiqamətləri. 70-80-cı illərdə iqtisadi və struktur böhranları. Onların səbəbləri və xüsusiyyətləri. Brettonvud pul sisteminin dağılması. “İnformasiya cəmiyyəti”.

Transmilli korporasiyaların güclənməsi. Avropada iqtisadi və siyasi inteqrasiyanın dərinləşməsi. Genişlənmə. AİB-də ziddiyyətlər. Avropa Parlamenti. “Vahid Avropa Aktı”. Maastrixt sazişi. Vahid valyutaya–avroya keçid problemi. Şengen sazişi. Şimali Amerikada (NAFTA) inteqrasiya prosesinin xüsusiyyətləri.

“Qiymətlər və gəlirlər” siyasəti. Məşğulluq sistemi, peşə tərkibi və işçilərin maliyyə vəziyyətində keyfiyyət dəyişiklikləri. Orta təbəqə. Cəmiyyətin yeni əmələ gəlmiş təbəqələri. İşçi qüvvəsinin miqراسiyası. Xarici fəhlələrin vəziyyəti. İctimai ziddiyyətlər. “Yaşılılar”. “Mülki alternativlər” hərəkatı. Qərbi Avropa ölkələrində və ABŞ-da müasir partiya-siyasi spektri.

ABŞ II Dünya müharibəsindən sonra. ABŞ-ın iqtisadi inkişafı. Rekonversiya problemləri. Sənaye istehsalının artması və onun səbəbləri. Müharibədən sonrakı dövrdə iqtisadi böhranların xüsusiyyətləri.

ABŞ-ın müharibədən sonrakı xarici siyasəti. 40-50-ci illərin xarici siyasət doktrinaları. “Trümen doktrinası”. “Marşal planı”.

Sosial-iqtisadi siyasət. Trümenin “Ədalətli kurs”u. Neoliberalizm. Neokonservativ ideologiya. Taft-Hartli aktı. 1948-ci ilin seçki kampaniyası. İrticanın güclənməsi. Makkartizm. 1952-ci il seçkiləri. Eyzenhauer hökumətinin daxili və xarici siyasəti. Seçki. “Eyzenhauer doktrinası”. “Mühafizəkar razılıq”ın mahiyyəti.

Həmkarlar ittifaqı hərəkatında cərəyanların mübarizəsi. Kütləvi zənci hərəkatının başlanması. ABŞ kommunist partiyası daxilində fikir ayrılığı və onun nüfuzunun aşağı düşməsi.

ABŞ 50-ci illərin II yarısı-60-cı illərin axırlarında. Elmi-texniki inqilab və onun Amerika cəmiyyətinin inkişafına təsiri. Yeni şəraitdə dövlətin tənzimlənməsi. Burjua liberalizminin yeni mərhələsi. C.Kennedi hökumətinin proqramı və “yeni sərhədlər” siyasəti. 1964-cü il seçki kampaniyası. “Böyük cəmiyyət” proqramı. L.Conson hökumətinin daxili siyasəti. 60-cı illərdə ABŞ-ın xarici siyasəti. “Çevik reaksiya” doktrinası. “Tərəqqi naminə birlik”. Karib böhranı. Conson hökumətinin xarici siyasəti. ABŞ-ın Vyetnama təcavüzü. Zənci hərəkatının vüsət alması. M.L. King və onun proqramı. Zənci hərəkatında cərəyanların mübarizəsi. Gənclər hərəkatı. Vyetnamda müharibəyə qarşı hərəkat. “Yeni solçular”. 1968-ci il seçkiləri və respublikaçıların hakimiyyətə gəlişi.

ABŞ 70-90-cı illərdə. 60-cı illərin sonu-70-ci illərdə ABŞ iqtisadiyyatının inkişaf xüsusiyyətləri. Nikson və Ford hökumətlərinin ictimai-iqtisadi siyasəti. 70-ci illərdə ABŞ-ın xarici siyasəti. Vyetnam müharibəsinin başa çatması. ABŞ-Qərbi Avropa münasibətləri. 1972-1974-cü illərdə Sovet-Amerika sazişi. OCB-1. 1960-cı illərin sonu-1970-ci illərin I yarısında ictimai hərəkatlar və ABŞ-da partiya-siyasi mübarizə. “Etimad böhranı”. Mühafizəkar əhvali-ruhiyyənin yüksəlişi. İctimai-iqtisadi siyasət. OCB-2. 1980-ci ildə seçki kampaniyası. Ronald Reyqan – ABŞ prezidentidir. Dövlətin idarə olunması üsullarının nəzərdən keçirilməsi.” Reyqanimika” Amerikanın hərbi və strateji üstünlük əldə etmək kursu. Respublikaçıların siyasəti və Amerika cəmiyyəti. 1988-ci il seçki kampaniyası. Corc Buş hökumətinin siyasəti. 1992-ci ildə kompaniyası və demokratların yenidən Ağ Evə qayıdışı. Klinton administrasiyasının sosial siyasəti. 90-cı illərdə ABŞ-ın iqtisadi inkişafı. 1996-cı il prezident seçkiləri. ABŞ-ın xarici siyasətinin müasir prioritetləri.

Böyük Britaniya II Dünya müharibəsindən sonra. Böyük Britaniyanın vəziyyəti. Demokratik yüksəliş. K.Ettlinin leyborist hökumətinin hakimiyyətə gəlməsi. Ettlil hökumətinin sosial və iqtisadi islahatları. Bəzi sənaye sahələrinin milliləşdirilməsi. Dövlət tənzimləməsinin Britaniya modelinin xüsusiyyətləri. Britaniyanın maliyyə-iqtisadi problemləri. Sosial-siyasi mübarizə. Ettlilin ikinci hökuməti və onun süqutu. Leyboristlərin xarici siyasəti. Müstəmləkə imperiyasının dağılması. Britaniya Millətlər Birliyi.

U.Çörçillin mühafizəkar kabinetinin daxili və xarici siyasəti. 50-ci illərdə Böyük Britaniyanın sosial-iqtisadi inkişafı. A.İdenin mühafizəkar hökuməti və “Süveyş böhranı”.

Böyük Britaniya 50-ci illərin II yarısı-60-cı illərin axırlarında. Böyük Britaniyada elmi-texniki inqilab və iqtisadi siyasət. Mühafizəkar hökumətlərin daxili və xarici siyasətləri. Leyborist partiyasında siyasət məsələləri uğrunda mübarizə. 1964-cü il seçkiləri və leyboristlər partiyasının qələbəsi. Leyboristlər və iqtisadiyyatın planlaşdırılması. Leyboristlər hökuməti ilə həmkarlar ittifaqları arasında qarşılıqlı əlaqələr. “Qiymətlər və gəlirlər” siyasətinin təkamülü. Britaniya 60-cı illərin Avropa siyasətində. Britaniyanın “Süveyşdən Şərqlə doğru” siyasəti. Olster böhranının başlaması. 1970-ci il seçkiləri.

Böyük Britaniya 70-90-cı illərdə. 1970-ci il seçkilərində mühafizəkarların qələbəsi. Sənaye münasibətlərinə dair Qanun. İngiltərənin AİB-ə daxil olması. Şimali İrlandiyada böhranın kəskinləşməsi. Şaxtaçıların tətili. E.Hit hökumətinin süqutu. Q.Vilson kabinetinin daxili siyasəti. “Sosial müqavilə”. Britaniyanın AİB-də iştirakı ilə əlaqədar Referendum. “Devolyusiya” problemi. 1979-cu il seçkiləri və mühafizəkarların hakimiyyətə gəlməsi. Margaret Tetçer - insan və siyasətçi. “Tetçerizm”. Dövlət tənzimləmə sistemində dəyişikliklər. Mühafizəkarlar hökumətinin daxili siyasəti. Tetçer

kabinetinin xarici siyasəti. Folklend adaları (Malvina) böhranı. Tetçerin hakimiyyətdə olduğu on ilin ictimai-iqtisadi və siyasi yekunları. Tetçerin istefa verməsinin səbəbləri. Con Meycer kabinetinin fəaliyyəti.

Fransa II Dünya müharibəsindən sonra. Fransa azad olduqdan sonra. Müvəqqəti rejim. Yeni siyasi partiyaların formalaşması. Siniflərin və partiyaların mübarizəsi. 1946-cı il Konstitusiyası. Dördüncü Respublika. Sosial-iqtisadi və siyasi dəyişikliklər. Dövlət tənzimlənməsinin Fransa sistemi. Partiya-siyasi mübarizə. “Üçüncü güc(iqtidar)” koalisiyası. “Altıtərəfli” toplantı. ”Soyuq müharibə” illərində Fransanın xarici siyasəti. Pleven planı. Müstəmləkə müharibələri. ”Soyuq müharibə” illərində Fransanın daxili siyasəti. “Respublika cəbhəsi hökuməti. Əlcəzair qiyamı. Böhran və dördüncü respublikanın süqutu.

Fransa 50-ci illərin II yarısı-60-cı illərin axırlarında. Beşinci Respublikanın yaradılması. 1958-ci il Konstitusiyası. Şəxsi hakimiyyət rejimi. Şarl de Qol - insan və siyasətçi. 60-cı illərdə Fransanın sosial-iqtisadi inkişafı. Fransa müstəmləkə imperiyasının dağılması. Əlcəzairdə müharibənin sona çatması. Şarl de Qolun “Fransanın əzəmətini” qaytarmaq kursu. 60-cı illərdə daxili siyasət. Siniflərin və partiyaların mübarizəsi. Hökumətə qarşı müxalifətin artması. 1968-ci ilin “Qırmızı May”ı. Şarl de Qolun istefası.

Fransa 70-90-cı illərdə. 1969-cu il seçkiləri. J.Pompidu hökumətinin siyasəti. Solçu qüvvələrin yaxınlaşması, onların birgə proqramı. 1974-cü il prezident seçkiləri. Jiscar d'Esten hökuməti və onun siyasəti. 70-ci illərdə Fransanın sosial-iqtisadi inkişafı. 1981-ci il böhranı. F.Mitteran Fransa prezidentidir. Sol qüvvələrin kommunistlərin iştirakı ilə hakimiyyəti. İqtisadiyyat və sosial sahədə dövlət nəzarətinin gücləndirilməsi. Sosial-reformist kursun nəticələri. “Sərt iqtisadiyyat” siyasətinə keçid. Mitteran-Morua hökumətinin xarici siyasəti.

80-ci illərdə sol və sağ partiyalarının mübarizəsi. FKP-nin təsirinin azalması və onun səbəbləri. “Xalq cəbhəsi”nin mövqeyinin güclənməsi. 1986-cı il seçkilərində sağların qələbəsi. J.Şirak kabinetinin neoliberal siyasəti. F.Mitteranın yenidən Fransa prezidenti seçilməsi. Onun daxili və xarici siyasəti. 1995-ci il prezident seçkilərində J. Şirakın qələbəsi. Fransanın müasir siyasi partiyaları. 1997-ci il Parlament seçkiləri və solların qələbəsi. L. Jospin kabinetinin fəaliyyəti.

İtaliya II Dünya müharibəsindən sonra. Müqavimət hərəkatının nəticələri. Antifaşist koalisiya hakimiyyət başında. Dövlət quruluşu problemi. Referendum və Təsis konfransına seçkilər. 1947-ci il Konstitusiyası. Antifaşist birliyin dağılması. 1948-ci il Parlament seçkiləri. A. De Qaspero hökumətinin daxili və xarici siyasəti. Aqrar islahat. “Saxta qanun”. 1953-cü il Parlament seçkiləri. Mərkəzçi(sentrist) koalisiyanın yaranması. “Mərkəzçilik” anlayışı. İtaliyanın “iqtisadi möcüzə”si. Onun mənbələri və sosial nəticələri. İtaliya AİB-də. Əsas siyasi partiyaların strategiyalarında dəyişikliklər. İSP-nin inkişafı. XДП-nin sol mərkəzçiliyə üz tutması.

İtaliya 50-ci illərin II yarısı-60-cı illərin axırlarında. İtaliyada iqtisadi inkişaf, elmi-texniki tərəqqi. “Tambroni böhranı”. Sol mərkəzçi koalisiyanın hakimiyyət başına gəlməsi, onun tərkibi və proqramı. İSP-nin təkamülü. 60-cı illərdə sol mərkəzçi hökumətlərin siyasəti. İctimai gərginliyin artması. 1967-1968-ci illərdə tələbə hərəkatı. 1969-cu ilin “İsti payız”ı. 70-ci illərin əvvəllərində sol mərkəzçiliyin nəticələri.

İtaliya 70-90-cı illərdə. Sol mərkəzçiliyin sonu. Neofaşizm və “gərginlik strategiyası”. 70-ci illərin ortalarında iqtisadi böhran və onun nəticələri. 1976-cı il Parlament seçkiləri. “Milli həmrəylik” siyasəti. PDP-nin və “bitərəflər koalisiyası”nın hakimiyyəti . A. Moronun öldürülməsi. Sol ekstremizm və terrorizmə qarşı mübarizənin

güclənməsi. B.Kraksi və İSP-nin yeni siyasəti. 1979-cı il parlament seçkilərinin nəticələri. B.Kraksi kabinetinin fəaliyyəti. İtaliyada neoconservatizmin xüsusiyyətləri. İSP-nin təkamülü. Demokratik Sol Qüvvələr İttifaqının yaradılması. Beşpartiyalı koalisiya və onun siyasəti. İtaliyada siyasi qeyri-sabitliyin səbəbləri. Senat seçki sisteminin dəyişdirilməsi. 90-cı illərdə korrupsiyaya qarşı mübarizə. 1994-cü il seçkiləri. “Azadlıq qütübü”nün sağ blokunun qələbəsi. 1996-cı il seçkiləri. Solların “Zeytun” ittifaqının qələbə qazanması. R.Prodi hökumətinin fəaliyyəti.

Almaniya Federativ Respublikası II Dünya müharibəsindən sonra. Potsdam konfransının Almaniya ilə bağlı qərarları. İşğal olunmuş Qərbi zonalarında vəziyyət. Böyük dövlətlərin işğal siyasəti və Almaniyanın demokratik cəhətdən yeniləşməsi problemi. Denasifikasiya.

Yeni siyasi partiya sisteminin formalaşması. Partiyalar və onların proqramları. Milli birlik problemi. Qərbi Almaniyanın Marşal planına daxil edilməsi. 1948-ci il pul islahatı. “Berlin böhranı”. Almaniyanın parçalanması və onun günahkarları. Almaniya Federativ Respublikasının yaradılması.

Qərbi Almaniya “iqtisadi möcüzə”si. “Sosial bazar iqtisadiyyatı” doktrinası. Sosial siyasət. K. Adenauer. Silahlı qüvvələrin yenidən bərpa edilməsi. NATO-ya qoşulma. AFR və “Ümumi bazar”.

Almaniya Federativ Respublikası 50-ci illərin II yarısı-60-cı illərin axırlarında. AFR-in iqtisadi inkişafı. Adenauerin istefası. Erhard hökumətinin siyasəti. “Böyük koalisiya” hakimiyyət başında. Kizinger-Brandt hökuməti və onun siyasəti. Parlamentdən kənar müxalifətin formalaşması. 1969-cu il seçkiləri və “kiçik koalisiya” kabinetinin formalaşması.

Almaniya Federativ Respublikası 70-90-cı illərdə. V.Brandt hökumətinin “Şərqi siyasəti”. “Şərqi müqavilələri”nin ratifikasiyası dövründə AFR-də siyasi mübarizə. Brandt-Şmidt hökumətinin iqtisadi siyasəti. 70-ci ilin ortalarında böhran və onun nəticələri. AFR-də əmək münasibətlərinin xüsusiyyətləri. Xarici fəhlələr. Alternativ hərəkətlər. “Yaşılılar” partiyası, onun proqramı. Sosial-liberal koalisiyanın dağılma səbəbləri. Mühafizəkar-liberal qüvvələrin hakimiyyətə gəlməsi. Helmut Kol - Almaniya kansleri. Ölkədə iqtisadi yüksəliş. Kol hökumətinin neokonservativ kursu. ASDP müxalifətdə. 80-cı illərdə AFR-in xarici siyasəti. Almaniyanın birləşməsi problemi. “Kolun 10 maddəsi.” 1990-cı ildə Bundestaq seçkiləri və vahid Almaniya hökumətinin yaradılması. Alman torpaqlarının inkişaf səviyyəsini tarazlaşdırmaq məsələsi. 90-cı illərdə Kol hökumətinin iqtisadi siyasəti və xarici siyasət kursu.

Mərkəzi və Cənub-Şərqi Avropa ölkələri II Dünya müharibəsindən sonra (1945-50-ci illərin II yarısı).

Mərkəzi və Cənub-Şərqi Avropa ölkələrində vəziyyət. Sovet hərbi rəhbərliyinin rolu. İlk demokratik dəyişikliklər. Hakimiyyət məsələsi. Koalisiya hökumətlərinin yaradılması. Mülkiyyət problemi. İctimai-iqtisadi və siyasi islahatlar. Aqrar islahatın xüsusiyyətləri. İri sənaye müəssisələrinin və bankların milliləşdirilməsi. Planlı təsərrüfata keçid.

Siyasi mübarizənin kəskinləşməsi. Dəyişikliklərin həyata keçirilməsində daxili və xarici amillərin əhəmiyyəti. Burjuva partiyalarının və liberal-demokratik təşkilatların hakimiyyətdən kənarlaşdırılması. Totalitar kommunist rejimlərinin yaradılması. Onların başlıca xarakterik cəhətləri. Mərkəzi və Cənub-Şərqi Avropa ölkələrinin müharibədən sonrakı inkişafı Sovet və Rusiya tarixşünaslığında.

Mərkəzi və Cənub-Şərqi Avropa ölkələrinin siyasi və iqtisadi həyatında Sovet İttifaqının rolu. Qarşılıqlı İqtisadi Yardım Şurasının yaradılması. Sosializm quruculuğu

kursunun elan olunması. İctimai quruluşun Sovet modelinin zorla qəbul etdirilməsi. Kənd təsərrüfatının sənayeləşdirilməsinin və kooperativləşdirilməsinin sürətləndirilməsi. Planlı təsərrüfat. İqtisadi və sosial inkişafın uğurları və uğursuzluqları. Partiya təmizləmələri, repressiyalar. Əhalinin böyük əksəriyyətinin narazılığı. 1953-1956-cı illərdə Polşa, Macarıstan, Şərqi Almaniya və Çexoslovakiyada ictimai-siyasi böhran. “Soyuq müharibə” şəraitində Mərkəzi və Cənub-Şərqi Avropa ölkələrinin xarici siyasət sahəsindəki fəaliyyəti. Varşava müqaviləsinin təşkil olunması.

Mərkəzi və Cənub-Şərqi Avropa ölkələri 50-ci illərin sonu-60-cı illərdə. İnzibati-amirlik sistemi şəraitində iqtisadiyyat. İstehsalın ekstensiv növü və artım həddi. Ağır sənayenin güclü inkişafı. Kənd təsərrüfatının kooperativləşdirilməsinin sona çatması. Plan-direktivli iqtisadiyyatın böhranı. Elmi-texniki inqilabın nailiyyətlərinin tətbiq olunmasının tempi və əhalinin həyat səviyyəsi baxımından Qərbi Avropa ölkələrindən geridə qalması. Kənd təsərrüfatının inkişafında çətinliklər. SEB-in fəaliyyətinin müsbət və mənfi aspektləri. İqtisadi islahatların həyata keçirilməsinə cəhdləri. Onların mahiyyəti və uğursuzluqlarının səbəbləri. Çexoslovakiyada ictimai-siyasi böhranın xüsusiyyətləri. 1968-ci ilin “Praqa baharı”. Varşava müqaviləsinə daxil olan beş ölkə qoşunlarının Çexoslovakiyaya yeridilməsi və onun nəticələri.

70-90-cə illərdə Mərkəzi və Cənub-Şərqi Avropa ölkələrində ictimai-iqtisadi və siyasi böhran. Kommunist rejimlərinin dağılması. 70-80-cı illərdə Mərkəzi və Cənub-Şərqi Avropa ölkələrinin iqtisadi inkişafının xüsusiyyətləri. Sosializmin iqtisadi sisteminin yararsızlığı. İctimai-iqtisadi durğunluğun səbəbləri və formaları. Böhran hallarının artması. Həyat səviyyəsinin aşağı düşməsi. Sosial və siyasi gərginliyin artması. İnzibati-amirlik sisteminin yavaş-yavaş dağılması. Hakim elitanın deqradasiyası. Polşada ictimai-siyasi böhran. SSRİ-də yenidənqurma siyasətinin elan olunması. Böhranı aradan qaldırmaq cəhdləri və onların uğursuz olma səbəbləri.

80-90-cı illərdə Mərkəzi və Cənub-Şərqi Avropa ölkələrində demokratik inqilablar. Onların əsas forma və nəticələri. Hakimiyyət məsələsinin həlli. Post-totalitar cəmiyyətin xüsusiyyətləri. Siyasi, iqtisadi və ictimai dəyişikliklər. Keçid dövrünün çətinlikləri. Qərbi Avropa siyasi və iqtisadi təsisat və ittifaqlarına (NATO, Avropa Birliyi və s.) daxil olma kursu.

Rumıniya II Dünya müharibəsindən sonra (1945-50-ci illərin II yarısı). Ölkə azad olduqdan sonra siyasi mübarizə. Petru Qroza hökuməti. Monarxiyanın ləğvi. Respublika elan olunması. Aqrar islahatların hazırlanması və həyata keçirilməsi. Birinci beşillik plan. Xalq təsərrüfatında struktur fərqləri. Sosial gərginliyin artması. Qanunçuluğun pozulması, əsassız repressiyalar.

Rumıniya 50-ci illərin II yarısı-60-cı illərin axırlarında. Sürətli sənayeləşmənin davam etdirilməsi. Nikolay Çauşeskunun avtoritar siyasi rejiminin güclənməsi. Rumıniyanın xüsusi xarici siyasəti. Siyasi və iqtisadi böhranın əlamətləri.

Rumıniya 70-90-cı illərdə. Totalitar rejimin böhranı. İctimai gərginliyin artması. Timişoar hadisələri. Xalq qiyamının başlanması. Buxarestdə döyüşlər. Nikolaye və Yelena Çauşeskuların qaçması və edam olunması. Milli Qurtuluş Cəbhəsinin fəaliyyəti. Yeni partiyaların yaradılması və “tarixi” partiyaların yenidən yaradılması. 90-cı illərdə iqtisadi artım problemləri. Etnik macarların Rumın Transilvaniyasında vəziyyətinin xüsusiyyətləri.

Macarıstan II Dünya müharibəsindən sonra (1945-50-ci illərin II yarısı). Müvəqqəti hökumətin yaradılması. 1945-ci ilin noyabrında parlament seçkilərinin nəticələri. Respublika elan olunması. Demokratik dəyişikliklər. İqtisadiyyatın bərpa olunması. Sənayenin inkişafının sürətləndirilməsi. Sürətlə kollektivləşmə. İqtisadiyyatda

nisbətəsizlik. Həyat səviyyəsinin aşağı düşməsi. Qanunçuluğun pozulması, repressiyalar. Macarıstan İşçi Partiyasının nüfuzdan düşməsi. 1956-cı ilin 23 oktyabrında Budapeştdə kütləvi nümayişlər. Xalq nümayişləri və sovet silahlı qüvvələri tərəfindən onların yatırılması. Y. Kadar başda olmaqla hökumətin yaradılması. Cəmiyyətin islah olunması üçün yolların axtarılması. 1956-cı il hadisələrinin Sovet tarixşünaslığında işıqlandırılması.

Macarıstan 50-ci illərin II yarısı-60-cı illərin axırlarında. İqtisadi və siyasi dəyişikliklərin bərpası. Xalq təsərrüfatı strukturunun yenidən qurulması cəhdləri. İqtisadi islahatlar və ictimai-siyasi həyatın demokratikləşdirilməsi uğrunda hərəkət. Y.Kadarın “manevr etmə siyasəti.

Macarıstan 70-90-cı illərdə. İslahatların davam etməsi. Ölkə rəhbərliyinin dəyişməsi. Sosialist İşçi Partiyasının ləğv olunması. Yeni partiyaların yaradılması. Macarıstan Xalq Forumunun fəaliyyəti. 1990-cı il parlament seçkilərinin nəticələri. Siyasi plüralizmin möhkəmləndirilməsi. 90-cı illərdə çoxsahəli iqtisadiyyatda dəyişikliklər.

ADR-də ictimai-siyasi böhranın xüsusiyyətləri. E.Honekkin şəxsiyyətə pərəstişi. AFR-ə kütləvi qaçış. İslahatların həyata keçirilməsinə səylər. “Berlin divarı”nın dağıdılması. Yeni partiyaların yaradılması. İki alman dövlətinin birləşməsi problemi. 1990-cı ildə ADR-in Xalq palatasına seçkilər. Almaniyanın birləşməsi və ADR-in mövcudluğuna son qoyulması.

Almaniya Demokratik Respublikası II Dünya müharibəsindən sonra (1945-50-ci illərin II yarısı). Hakimiyyət orqanlarının formalaşması. İqtisadi vəziyyət. İlk xalq təsərrüfatı planları. Xalq təsərrüfatının idarə olunmasında səhvlər və onların nəticələri. 1953-cü ilin iyununda kütləvi etiraz aksiyaları, onların xarakteri. Sovet qoşunlarının iştirakı ilə bu aksiyaların qarşısının alınması.

Almaniya Demokratik Respublikası 50-ci illərin II yarısı-60-cı illərin axırlarında. İnkişaf xüsusiyyətləri. Siyasi sistemində dəyişikliklər. AFR-lə yarışda iqtisadi artım tempinin aşağı olması. “Berlin divarları”nın tikilməsi. İqtisadi islahatlar həyata keçirmək cəhdləri və onun uğursuzluğu.

Latin Amerikasının ölkələri II Dünya müharibəsindən sonra. 40-cı illərin axırı-50-ci illərdə Latin Amerikasının ölkələrinin sosial-iqtisadi və siyasi inkişafının əsas istiqamətləri. Etno-mədəni xüsusiyyətlər. Siyasi qeyri-sabitlik. Ordu və kilsənin rolu. Kaudilist-populist ənənələr. “İdxalı əvəzədən sənayeləşmə” və onun nəticələri. Müharibədən sonrakı ilk illərdə demokratik tendensiyalar.

“Soyuq müharibə” şəraitində sağçı qüvvələrin hücumuna keçməsi. Rio de Janeiro sazişi. Amerika Dövlətləri Təşkilatının yaradılması.

Milli-islahatçılıq. Meksikada Təsəvvüfçü-inqilab partiyasının siyasi kursu. Meksikanın sosial-iqtisadi inkişafının və siyasi sisteminin xarakterik cəhətləri. Populist tipli kütləvi milliyətçi hərəkətlər. H.D.Peron və peronizm. Peronun respublika prezidenti kimi fəaliyyəti. Peron rejiminin devrilməsi. Braziliyada J.Vargasın milli-reformist siyasəti. Vargasın qarşı sui-qəsd və onun ölümü. Qvatemala və Boliviya inqilabları.

Latin Amerikasının XX əsrin 50-ci illərin sonu-60-cı illərdə. Latin Amerikasının cəmiyyətinin ənənəvi strukturlarının böhranı. İctimai-siyasi mübarizənin genişlənməsi.

Kuba inqilabının ilkin şərtləri. İnqilabi qüvvələrin F. Batista diktaturasına qarşı mübarizəsi. İnqilabın qalib gəlməsi. İnqilabi dəyişikliklər. ABŞ-la münasibətlərin gərginləşməsi. Sosializm kursu. Vahid Kuba Kommunist Partiyasının yaradılması və onun hakimiyyət sistemində rolu. Karib böhranı. 60-cı illərdə Kubanın iqtisadi və sosial cəhətdən inkişafı. Xarici siyasət. Sovet-Kuba əməkdaşlığı.

1956-1964-cü illərdə Çilidə sol qüvvələrin uğurları. Argentinada fəhlə hərəkatının və demokratik hərəkatın yüksəlişi. A.İliya hökuməti. Braziliyada J. Kubiçek hökuməti. 1961-ci il siyasi böhranı. J.Qulart hökumətinin fəaliyyəti. Braziliyada daxili siyasi vəziyyətin kəskinləşməsi və 1964-cü ildə hərbi çevriliş.

Liberal reformizm. “Tərəqqi naminə ittifaq”, onun məqsədi və mahiyyəti. Latın Amerikasında inteqrasiya prosesləri. Meksikanın L. Mateos və D. Ordas hökumətlərinin islahatçı siyasətləri. 60-cı illərin ortalarında regionun bir sıra ölkələrində hərbi çevrilişlər və onların səbəbləri. ABŞ-ın Dominikan Respublikasına müdaxiləsi.

60-cı illərin ikinci yarısında Latın Amerikasında vəziyyət. İqtisadi inkişaf. Aqrar islahatlar və onların nəticələri. Milli kapitalın və transmilli korporasiyaların rolu. Cəmiyyətin sosial strukturunda dəyişikliklər. İctimai-siyasi inkişafın xarakterik cəhətləri. Braziliya və Argentinanın hərbi rejimlərinin siyasəti. E.Frey hökumətinin islahatları və Çilidə sinfi və siyasi qüvvələrin qütbləşməsi. Latın Amerikasının ölkələri beynəlxalq münasibətlər sistemində.

Latın Amerikasının 70-90-cı illərdə. Peru və digər ölkələrdə sol millətçi hərbi rejim. Çilidə Xalq Birlik hökumətinin hakimiyyətə gəlməsi və fəaliyyəti. 1973-cü ildə Çilidə hərbi çevriliş və onun səbəbləri. Hərbi diktatura böhranı və Argentinada peronistlərin yenidən hakimiyyətə qayıtması. Peronist hökumətlərin siyasəti və 1976-cı il çevrilişi. Meksikada L.Eçeverriya hökumətinin daxili və xarici siyasəti. 70-ci illərin ortalarında Latın Amerikasının ölkələrinin əksəriyyətində sol və demokratik qüvvələrin məğlubolma səbəbləri.

Kapitalist modernləşmə siyasətinin yeni mərhələsi. Modernləşdirilmənin neokonservativ variantı, onun iqtisadi və ictimai nəticələri. Xarici borc probleminin kəskinləşməsi. Cəmiyyətin sosial strukturunda dəyişikliklər. Braziliya, Argentina və Çili hərbi rejimlərində dəyişikliklər. 80-cı illərdə Cənubi Amerikada diktaturadan konstitusiya keçid, onun səbəbləri və nəticələri.

Nikaraquada Sandinist inqilabı. Salvadora vətəndaş müharibəsi. ABŞ-ın Mərkəzi Amerika hadisələrinə qarışması. Subregionda münaqişələrin sülh yolu ilə həlli.

70-90-cı illərdə Kubanın iqtisadi və siyasi inkişafı. İqtisadi vəziyyətin pisləşməsi və onun səbəbləri. Sosialist sisteminin dağılmasının Kubaya təsiri. Kuba və ABŞ. İqtisadi islahatlar və Kubada müasir vəziyyət.

80-90-cı illərdə Latın Amerikasında iqtisadi-siyasi vəziyyət. İqtisadiyyatın liberalizasiyasının ikinci dalğası və onun xarakterik cəhətləri. Neoliberal modernləşdirilmənin iqtisadi və ictimai nəticələri və ayrı-ayrı ölkələrdə onun nəticələri. Çili iqtisadiyyatının uğurları və onların səbəbləri. Regionda inteqrasiya prosesinin təkamülü. MERKOSUR və NAFTA. Latın Amerikasının və ABŞ. Konstitusiyalı rejimlərin möhkəmləndirilməsinə doğru meyillər. İctimai-siyasi həyatın yeni istiqamətləri. “Yeni ictimai hərəkatlar”. Latın Amerikasında müasir iqtisadi və ictimai-siyasi vəziyyət.

II Dünya müharibəsindən sonra beynəlxalq münasibətlər. Antifaşist koalisiyada təfriqə. BMT-nin yaranması. Əsas müharibə cinayətkarlarının məhkəmə prosesləri. Almanyanın Avropadakı müttəfiqləri ilə sülh müqavilələri. Almaniya və Avstriya ilə sülh müqavilələri məsələsi. Yaponiya ilə münasibətlərin sülh yolu ilə qaydaya salınması. San Fransisko sazişi.

Beynəlxalq münasibətlərin bipolyar sistemi. Beynəlxalq münasibətlərdə güc amili. “Soyuq müharibə”, onun səbəbləri və əsas formaları. Super dövlətlərin xarici siyasət strategiyası. Trümen doktrinası. Marşal planı. SSRİ-nin xarici siyasət kursu. Beynəlxalq münasibətlərdə ideologiyanın rolu. Almanyanın parçalanması. “Berlin böhranı”. İki alman dövlətinin yaranması. Düşmən hərbi-siyasi blokların formalaşması. Şimali

Atlantika Müqaviləsi Təşkilatının (NATO) strukturu və məqsədləri. Regional paktlar. Qızgın silahlanma. Nüvə raketi silahının yaradılması. Müharibə və sülh probleminin yeni quruluşu.

Müstəmləkə sisteminin dağılması. Cənub-Şərqi Asiya və Sakit okean ölkələrində milli azadlıq inqilabları və müstəqillik uğrunda mübarizə. Yaxın Şərq və Şimali Afrika ölkələrində müstəqillik uğrunda mübarizə. Müstəmləkə müharibələri. Ərəb-İsrail müharibələri.

Koreya müharibəsi və onun beynəlxalq vəziyyətə təsiri. Tərksilah və beynəlxalq gərginliyin azaldılması uğrunda demokratik qüvvələrin mübarizəsi. Koreya müharibəsinin sona çatması. Cenevrə konfransı və Hind-Çin müharibəsinin qurtarması. “Sülh şəraitində birgə yaşayışın beş prinsipi”, “Süveyş böhranı” və Üçlərin Misirə qarşı təcavüzü. Qoşulmamaq hərəkəti.

AFR-in NATO-ya daxil olması. Varşava Müqaviləsi Təşkilatı. Avstriya ilə dövlət sazişi. Sov.İKP-nin XX qurultayı və SSRİ-nin yeni xarici siyasət konsepsiyası.

XX əsrin 50-ci illərində-60-cı illərdə beynəlxalq əlaqələr. Beynəlxalq münasibətlərdə qarşıdurma yanaşması. NATO və Varşava müqaviləsi ölkələrinin xarici siyasətinin başlıca prinsipləri və istiqamətləri. Avropada təhlükəsizlik məsələsi. “Almaniya məsələsi”. Tərksilah məsələsi. Üç mühitdə nüvə sınaqlarının qadağan olunmasına dair Moskva müqaviləsi. “Üçüncü dünya” ölkələrinin rolunun artması. Qoşulmamaq hərəkəti. Regional münaqişələrin xarakteri. Konqoya müdaxilə. “Karib böhranı” və onun günahkarları. Yaxın Şərq münaqişəsinin başlanması və 1967-ci il müharibəsi. ABŞ-ın Vyetnama təcavüzü. Vyetnam ətrafında gərginliyin artması. 1964-cü ildə Tonkin qətnaməsi və ABŞ –ın Vyetnamda müharibəyə başlaması. Çin Xalq Respublikası və SSRİ-nin bu Münaqişədə iştirakı. Müharibənin ABŞ-ın daxili siyasi vəziyyətinə təsiri. R.Niksonun “Quam doktrinası”.

1950-ci illərin ortalarında-ikinci yarısında Qərbi Avropa ölkələrində inteqrasiya proseslərinin güclənməsi. AİB və Euratomun yaranması. Keçid dövrünün (1958-1969) məsələləri. Avropaya inteqrasiya məsələlərində Böyük Britaniyanın mövqeyi. Avropa Azad Ticarət Assosiasiyasının (EFTA) yaradılması. Doğma Şarl de Qolun “Millətlərin Avropası” konsepsiyası. Fransa və siyasi və müdafiə sahəsində inteqrasiyanın (“plan Fuşe”) genişləndirilməsi planı. 1960-cı illərdə Avropa Birliklərinin genişləndirilməsi məsələsi. Britaniyanın AİB-ə daxilolma qərarı və Fransanın buna münasibəti. 1963-cü ildə Fransa-Almaniya müqaviləsinin bağlanması.

1965-ci ildə birləşməyə dair müqavilə. Gömrük ittifaqının yaradılması. Avropaya inteqrasiyanın dərinləşdirilməsi prosesində AİB üzvləri arasında ziddiyyətlər. AİB -in ilk genişlənməsi (1973). Qərb Avropa inteqrasiya proseslərinə ABŞ-ın münasibəti. 1960-cı illərdə ABŞ və Qərbi Avropa arasında ticarət və iqtisadi ziddiyyətlərin kəskinləşməsi. C. F. Kennedinin “Böyük ideya”sı.

1960-cı illərdə ABŞ və Qərbi Avropa arasında hərbi və siyasi əməkdaşlıq. ABŞ-da “çevik reaksiya” strategiyasının işlənilib hazırlanması. Qərbi Avropa dövlətlərinin - NATO üzvlərinin reaksiyası. Avropa nüvə qüvvələri üzərində nəzarət məsələsi. “Çoxtərəfli nüvə qüvvələri” yaradılması konsepsiyası. C.F.Kennedi ilə G. MakMillanın Nassauda görüşü (dekabr 1962). ABŞ-Fransa ziddiyyətlərin kəskinləşməsi və Fransanın NATO hərbi təşkilatından çıxması. Sovet-Fransa yaxınlaşması.

1960-1970-ci ilin birinci yarısında silahların azaldılmasının ilkin şərtləri. Təhlükəsizlik və əməkdaşlıq məsələlərinə dair ümum-Avropa müşavirəsinin çağırılması ilə bağlı Varşava Müqaviləsi ölkələrinin təklifləri. 1967-ci ildə NATO Şurası sessiyasının qərarları. “Armelin məruzəsi”. AFR-in “Yeni Şərq siyasəti”və onun nəticələri. AFR-in

SSRİ, Polşa, Şərqi Almaniya və Çexoslovakiya ilə müqavilələri. 1971-ci ildə Qərbi Berlinin statusuna dair dördtərəfli saziş.

XX əsrin 70-80-cı illərdə beynəlxalq münasibətlər. 70-90-cı illərdə beynəlxalq münasibətlər sisteminin transformasiyası. Dövlətlərarası ziddiyyətlərin əsas növləri. “Milli maraqlar” anlayışının mahiyyəti. Qlobal məsələlərin əhəmiyyətinin artması.

70-ci illərdə beynəlxalq gərginliyin azalması. Sovet-Amerika münasibətləri. OCB-1, OCB-2 müqavilələri. Paris müqaviləsi və Vyetnam konfransı. ABŞ-Vyetnam danışıqlarının başlanması. 1973-cü il Paris sazişi. Sayqon rejiminin məğlub olması(1975). Vyetnam Sosialist Respublikasının elan olunması (1976).

Avropada gərginliyin azalması. 70-ci illərdə ümumAvropa prosesi. ATƏM-in Yekun Aktı. 70-ci illərin soları- 80-cı illərin I yarısında qarşıdurmaya qayıdış və onun səbəbləri. Bu illərdə qızğın silahlanma və tərkisilah problemi.

70-90-cı illərdə beynəlxalq və regional münaqişələr. 1971-ci ildə Hindistan-Pakistan toqquşması. 1973-cü ildə Ərəb-İsrail müharibəsi, İran-İraq müharibəsi (1980-1988). SSRİ-nin Əfqanıstanda apardığı müharibə. ABŞ-ın Qrenada və Panamaya soxulması. Afrikada münaqişələr. Küveyt qarşı İraq təcavüzü. Vahid dövlətin dağılması və Yuqoslaviyada etnik münaqişələr. Regional münaqişələr və Sovet-Amerika münasibətləri. Regional münaqişələrin həllində BMT-nin artan rolu. “Qoşulmamaq” hərəkatı. “Şimal-Cənub” problemi. Yeni beynəlxalq iqtisadi quruluşun formalaşması.

Nüvə əsrində yeni düşüncə tərzli. 80-ci ilin ikinci yarısı- 90-cı illərdə Sovet-Amerika münasibətləri. Yüksək səviyyəli görüşlər. Tərkisilaha dair saziş. Strateji hücum silahlarına dair saziş. ATƏM-in iştirakçı-dövlətləri nümayəndələrinin Vyana və Paris görüşü. Avropada adi silahların azaldılmasına dair saziş. Əfqanıstan, Nikaraqua, Kamboca, Anqola və Namibiyada milli barışıq kursu.

Dünya sosialist sisteminin dağılması. Varşava Müqaviləsi Təşkilatına xitam verilməsi. Almaniyanın birləşməsi və “alman problem”inin. beynəlxalq hüquqi tənzimlənməsi. Dünyanın yeni geosiyasi vəziyyəti. Beynəlxalq hüququn yeni subyektlərinin meydana gəlməsi. Beynəlxalq təhlükəsizliyin təmin olunmasında Rusiyanın rolu. Şimali Atlantika Paktının genişlənməsi. Rusiya və NATO. 1997-ci ilin “Əsas akt”ı. Beynəlxalq terrorçuluqla mübarizə məsələsi.

ABŞ-Çin münasibətlərinin normallaşması. Prezident Niksonun Çinə səfəri. 1972-ci ildə Şanxayın rəsmi məlumatı. ÇXR ilə Yaponiya arasında diplomatik əlaqələrin qurulması(1972). ABŞ-Çin münasibətlərində Tayvan məsələsi. Çinlə ABŞ arasında diplomatik münasibətlərin qurulması (1979). 1970-ci illərdə Çin-Sovet münasibətləri. 1970-ci illər Çin-Sovet münasibətlərində sülh müqaviləsi və “şimal əraziləri” problemi.

Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsinin (ATƏM) çağırılması. NATO ilə Avropa Varşava Paktı ölkələri arasında Avropada silahların azaldılması ilə bağlı danışıqlar. ATƏM-in (1975) Yekun Aktının imzalanması. 1970-1980-ci illərdə ATƏT-in inkişaf prosesi.

1970-1980-ci illərdə ABŞ-Qərbi Avropa münasibətləri. 1973-ci ildə dolların devalvasiyasının və “neft şok”unun təsiri. Kənd təsərrüfatı siyasəti məsələlərinə dair müzakirələr. 1979-cu ildə NATO-nun “ikili qərar”ı. ABŞ raketlərinin Avropada yerləşdirilməsi. NATO-nun Avropa üzvlərinin 1980-ci ilin ikinci yarısında keçirilmiş ABŞ-Sovet sammitinə münasibəti.

XIII Mövzu. ABŞ və Avropa müasir dövrdə.

ABŞ. 2000-ci il prezident seçkiləri və respublikaçıların qələbəsi. Seçkilərin xüsusiyyəti Kiçik C.Buş hökumətinin daxili və xarici siyasəti. 11 sentyabr 2001-ci il terror aktı. C.Buşun “Mərhəmətli mühafizəkarlıq” proqramı. Neqlobalizm və yeni

“Amerikan əsri”. ABŞ-ın İraka müdaxiləsi və onun nəticələri. 2008-ci il seçkiləri və Demokratik partiyanın qələbəsi. B.Obama hökumətinin daxili və xarici siyasəti.

Böyük Britaniya. Leyboristlər partiyasının təkamülü. 1997-ci il seçkilərində Leyboristlərin qələbəsi. Toni Bler hökumətinin daxili və xarici siyasəti. Konstitusiya islahatı. Şotlandiya və Uelsdə referendumlar və onun nəticələri. Şotlandiya parlamentinin və Uels Milli Assambleyasının yaradılması. Lordlar palatasının islahatı. 2001 və 2005-ci illərdə leyboristlərin qələbəsi. 2000-ci il razılığı və “Olster probleminin” həlli. Sosial siyasətdə ziddiyətlər və leyboristlərin nüfuzunun azalması. 2007-ci il parlament seçkiləri və Q.Braunun hakimiyyət başına gəlməsi. 2010-cu il parlament seçkiləri. D.Kameronun baş nazir seçilməsi

Fransa. 2000-ci il referendumu. Prezident səlahiyyətlərinin müddətinin azaldılması. 2002-ci il prezident seçkiləri və J.Şirakin qələbəsi. XXI əsrin əvvəllərində Fransanın sosial-iqtisadi inkişafı. 2007-ci il prezident seçkiləri və N.Sarkozinin siyasi kursu.

AFR. 1998-ci il seçkilərində sosial-demokratların qələbəsi. “Qırmızı-yaşıl” koalisiya. Kansler H.Şrederin daxili və xarici siyasət kursu. H.Şrederin ikinci seçkiləri. Qeyri-populyar sosial-iqtisadi islahatlar və sosial-demokratların nüfuzunun azalması. 2005-ci il parlament seçkiləri və kansler A.Merkelin başçılığı ilə “böyük koalisiyanın” yaradılması. 2009-cu il seçkiləri və mühafizəkar-liberal koalisiyanın yaradılması.

İtaliya. R.Prodi hökumətinin fəaliyyəti. D’Alema kabinetinin fəaliyyəti. 2001-ci il seçkilərində sağ blokun qələbəsi. “Berluskoni erası”: XXI əsrin əvvəllərində İtaliyanın siyasi və sosial-iqtisadi həyatının xüsusiyyətləri.

1990-2015-ci illərdə beynəlxalq münasibətlər

Soyuq Müharibənin başa çatması və 1980-cı illərin sonu-1990-cı illərin əvvəllərində Avropada geosiyasi dəyişikliklər. Avropada Adi Silahlı Qüvvələrin azaldılmasına dair müqavilə. Ümum-Avropa prosesinin inkişafı. Yeni Avropa üçün Paris Xartiyası. Varşava Müqaviləsi Təşkilatının dağılması. Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatının yaradılması(ATƏT). Almaniyanın birləşməsinin beynəlxalq aspektləri.

Avropada inteqrasiya proseslərinin dərinləşməsi. 1992-ci il Maastrixt müqaviləsi, AB-nin yaradılması. Avropa Birliyi siyasətinin başlıca istiqamətləri. AB-nin genişlənməsi. Təhlükəsizlik və müdafiə sahəsində Avropa Birliyinin göstərdiyi təşəbbüslər.

1990-cı illərdə NATO-nun rolunun artması. 1999-cu ildə NATO-nun strateji konsepsiyası. NATO-nun genişləndirilməsi prosesi. Avropa təhlükəsizlik sistemində Avropa Birliyi və NATO-nun rolu. XX-XXI əsrlərdə Transatlantik münasibətlər.

Yuqoslaviyanın parçalanması və vətəndaş müharibəsinin başlaması. BMT və AB-nin münaqişənin həlli istiqamətində fəaliyyəti. Əlaqə Qrupunun yaradılması. Yuqoslaviyada NATO əməliyyatı. 1995-ci il Deyton müqaviləsi. Kosovo münaqişəsi. NATO-nun Balkanlara ikinci müdaxiləsi.

Dünyada yeni geosiyasi vəziyyət. Beynəlxalq hüququn yeni subyektlərinin yaranması. Beynəlxalq təhlükəsizliyin təminatında Rusiyanın rolu. NATO-nun genişlənməsi. Rusiya və NATO. ABŞ-a qarşı 2001-ci il terror aktı. Beynəlxalq terrorizmlə mübarizə. Siyasətdə yeni prioritetlər. 2004-cü ildə Afinada Aİ-nin “genişlənmə sammiti”. Aİ Konstitusiyası və onun ratifikasiya problemləri.2007-ci il Lissabon müqaviləsi. BMT və onun institutlarının reformasiyası problemi.

Tövsiiyә olunmuş әdәbiyyat

Mәnbәlәр:

1. Гобсон Дж. Империализм. Л., 1927.
2. Документы внешней политики СССР. В 21 тт. М., 1957-1977.
3. Документы истории Великой французской революции. Т. 1-2. М., 1990-1992.
4. Древние германцы. Сб. документов. М., 1937.
5. Заборов М.А. История крестовых походов в документах и материалах.
6. Законодательство Английской революции. 1640-1660 гг. Составил Н.П. Дмитриевский. М., 1946.
7. Ключников Ю.В., Сабанин А. Международная политика новейшего времени в договорах, нотах и декларациях. Ч.1. М., 1925.
8. Конституции буржуазных государств. М., 1982.
9. Конституции буржуазных стран. В 4 тт. М.; Л., 1935-1936. Т. 1-3.
10. Конституции государств Американского континента. В 3 тт. М., 1957-1959.
11. Конституции и законодательные акты буржуазных государств XVII-XVIII вв. М., 1957.
12. Крестьянские движения в Германии перед Реформацией. Сб. документов. Саратов, 1961.
13. Лавровский В.М. Сборник документов по истории Английской буржуазной революции XVII в. М., 1973.
14. Права человека: Сборник универсальных и региональных международных документов. М., 1990.
15. Сборник документов по истории нового времени. Экономическое развитие и внутренняя политика стран Европы и Америки. 1870-1914. М., 1989.
16. Хрестоматия по новейшей истории. В 3 тт. М., 1960, 1961.

Әsas:

1. Античная Греция. Т.1-2. М., 1983.
2. Бузов В. И. Новейшая история стран Азии и Африки (1945-2004). – Ростов-на-Дону, 2005
3. Гомер Илиада (любое изд.)
4. Гомер Одиссея (любое изд.)
5. История Древнего Востока. / Под. Ред. В. И. Кузищина. – М., 1988
6. История Древней Греции. / Под. Ред. В. И. Кузищина. – М., 1986
7. История Древнего Рима. / Под. Ред. В. И. Кузищина. – М., 1986
8. История новейшего времени стран Европы и Америки: 1918-1945. Под ред. Е.Ф. Язькова. М., 1989.
9. История новейшего времени стран Европы и Америки: 1945-1990. Под ред. Е.Ф. Язькова. М., 1993.
10. История средних веков. – М, 1999
11. Кун Н.А. Легенды и мифы Древней Греции (любое изд.).
12. Новая история стран Европы и Америки. Ч. 1., 2. – М., 1997-1998
13. Новая история стран Европы и Америки. Начало 1870-х гг.-1918 г. / Под ред. И.В. Григорьевой. - М., 2001.
14. Новая история 1870-1918. Учебник (под ред. И.С. Галкина, Н.Е. Застенкера, В.М. Хвостова.). М., 1973.

15. Новая история стран Европы и Америки. Учебник. Под ред. А.В. Адо. М., 1986.
16. Новейшая история стран Европы и Америки. Ч.1, 2. – М., 2001-2002
17. Сивачев Н.В., Язьков Е.Ф. Новейшая история США. М., 1980.
18. Системная история международных отношений в 4-х тт. События и документы. 1918-2003 гг. Под ред. А. Д. Богатурова. Т. 3. События. М., 2003.
19. Смирнов В.П. Новейшая история Франции. 1918-1975. М., 1979.
20. Сороко-Цюпа О.С. История Канады. М., 1985.
21. Строганов А.И. Новейшая история стран Латинской Америки. М., 1995.

Әlavә:

1. Адо А.В. Крестьяне и Великая французская революция. М., 1987.
2. Англия в эпоху абсолютизма. М., 1984.
3. Авдеева К.Д. Внутренняя колонизация и развитие феодализма в Англии в XI-XIII вв. Л., 1973.
4. Барг М.А. Английская революция в портретах ее деятелей. М., 1991.
5. Барг М. А., Черняк Е. Б. Великие социальные революции XVII-XVIII вв.
6. Басовская Н.И. Столетняя война 1337-1453 гг. М., 1985.
7. Богатуров А. Д. Великие державы на Тихом океане. История и теория международных отношений в Восточной Азии после второй мировой войны (1945-1995). М., 1997.
8. Бойцов М.А. Германский император XIV в.: инструменты реализации власти // Власть и политическая культура в средневековой Европе. М., 1992.
9. Борисовский П. И. Древнейшее прошлое человечества. – М. 1980
10. Беляев Е. А. Арабы, ислам и арабский халифат. – М. 1966
11. Васильев Л. С. История Востока. Т. 2. – М., 2001
12. Виллардуэн Ж. де. Завоевание Константинополя. М., 1993.
13. Возникновение капитализма в промышленности и сельском хозяйстве стран Европы, Азии и Америки. М., 1968.
14. Война за независимость и образование США. Под ред. Г.Н. Севостьянова. М., 1976.
15. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. Отв. ред. О.А. Ржешевский. М., 1995.
16. Галкин А.А. Германский фашизм. Изд. 2-е. М., 1989.
17. Галкин А.А., Рахшмир П.Ю. Консерватизм в прошлом и настоящем: о социальных корнях консервативной волны. М., 1987.
18. Генезис капитализма в промышленности. М., 1963.
19. Гизо Ф. История цивилизации во Франции. М., 1980. Т.4.
20. Гиро П. Частная и общественная жизнь греков. СПб., 1995.
21. Гиро П. Частная и общественная жизнь римлян. СПб., 1995.
22. Грималь П. Цивилизация Древнего Рима. Екатеринбург., 2008.
23. Гуревич А. Я. Походы викингов. – М., 1966
24. Гуревич А.Я. Проблемы генезиса феодализма в Западной Европе. М., 1970.
25. Гутнова Е.В. Возникновение английского парламента. М., 1960.
26. Гэлбрейт Дж. Новое индустриальное общество. М., 1969.

27. Гэлбрейт Дж., Меньшиков С.М. Капитализм, социализм, сосуществование. М., 1988.
28. Дворецкая И. А. Западная Европа в V-IX вв. – М., 1990
29. Дебидур А. Дипломатическая история Европы (1815-1870). – М., 1994
30. Драбкин Я. С. Ноябрьская революция в Германии. М., 1967.
31. Европейский Союз на пороге XXI века: выбор стратегии развития. М., 2001.
32. Заборов М.А. Крестоносцы на Востоке. М., 1980.
33. Заборов М.А. Папство и крестовые походы. М., 1960.
34. История Европы Т. 1-5. – М., 1992-2001
35. История фашизма в Западной Европе. М., 1978.
36. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года. В 2-х кн. М., 2000.
37. Кан А.С. История скандинавских стран. М., 1971.
38. Капитализм в Латинской Америке. Очерки генезиса, эволюции и кризиса. М., 1983.
39. Кардини Ф. Истоки средневекового рыцарства. М., 1987.
40. Кареев Н.И. История Западной Европы в новое время. Т. 3. СПб., 1913.
41. Карсавин Л.П. Монашество в средние века. М., 1992.
42. Кертман Л.Е. Джозеф Чемберлен и сыновья. М., 1990 (гл. I II).
43. Кертман Л.Е., Рахшмир П.Ю. Буржуазия Западной Европы и Северной Америки на рубеже XIX-XX веков. М., 1984.
44. Кирова К.Э. Жизнь Джузеппе Мадзини. М., 1981.
45. Киссинджер Г. Дипломатия. М., 1997.
46. Киссинджер Г. Нужна ли Америке внешняя политика?: К дипломатии для XXI в. М., 2002.
47. Кнабе Г.С. Древний Рим – история и повседневность. М., 1986.
48. Колесницкий Н.Ф. “Священная Римская империя”: Притязания и действительность. М., 1977.
49. Копосов Н.Е. Высшая бюрократия во Франции XVII в. Л., 1990.
50. Корсунский А.Р. История Испании IX-XIII вв. М., 1976.
51. Костюшко И.И. Прусская аграрная реформа. М., 1989.
52. Кремер И.С. ФРГ: Этапы “восточной политики”. М., 1986.
53. Лависс Э., Рамбо А. История XIX в. – М., 1983
54. Лебедев Г.С. Эпоха викингов в Северной Европе. М., 1985.
55. Лебек С. Происхождение франков. V-IX века. М., 1993.
56. Левандовский А.П. Карл Великий. Через Империю к Европе. М., 1995.
57. Левек П. Эллинистический мир. – М., 1989
58. Левицкий Я.А. Город и феодализм в Англии. М., 1987.
59. Либеральная традиция в США и ее творцы // Проблемы американистики. Вып. 10. М., 1997.
60. Лопухов Б.Р. История фашистского режима в Италии. М., 1977.
61. Лундестади Г. Восток, Запад, Север, Юг. Основные направления международной политики. 1945-1996. М., 2002
62. Люблинская А.Д. Франция при Ришелье: Французский абсолютизм в 1630-1642 гг. Л., 1982.
63. Люблинская А.Д. Французский абсолютизм в первой трети XVII в. М.-Л., 1965.

64. Майер В.Е. Крестьянство Германии в эпоху позднего феодализма. М., 1985.
65. Манфред А.З. Наполеон Бонапарт. М., 1972.
66. Маринович Л.П. Греки и Александр Македонский. М., 1993.
67. Машкин Н.А. Принципат Августа. М., 1949.
68. Маяк И.Л. Рим первых царей. Генезис римского полиса. М., 1975.
69. Молчанов Н.Н. Генерал де Голль. М., 1988.
70. Наринский М. М. М. С. Горбачев и объединение Германии. По новым материалам// Новая и новейшая история. – 2004. – № 1. – С. 14-30.
71. Неусыхин А.И. Судьбы свободного крестьянства в Германии в VIII-XII вв. М., 1964.
72. Новиков Г.Н. Голлизм после де Голля. Идејная и социально-политическая эволюция. 1969-1981 гг. М., 1984.
73. Новосельцев А.П., Пашуто В.Т., Черепнин Л.В. Пути развития феодализма. М., 1972.
74. Очерки по истории географических открытий. М., 1983. Т.2.
75. Первая мировая война: дискуссионные проблемы истории. М., 1994.
76. Перегудов С.П. Тэтчер и тэтчеризм. М., 1996.
77. Принципы функционирования двухпартийной системы США: история и современные тенденции. Часть 2, 1918-1988. Под ред. Е.Ф. Язькова. М., 1989.
78. Проблемы итальянской истории. М., 1987.
79. Ревуненков В.Г. Очерки по истории Великой французской революции. 1789-1799. Л., 1989.
80. Ревяко К.А. Пунические войны. Минск, 1988.
81. Рощин А. А. Послевоенное урегулирование в Европе. М., 1994.
82. Рубинский Ю.И. Тревожные годы Франции. М., 1973.
83. Рутенбург В.И. Италия и Европа накануне нового времени. Л., 1974.
84. Рутенбург В.И. Итальянский город от раннего средневековья до Возрождения. Л., 1987.
85. Рыбаченок И.С. Союз с Францией во внешней политике России в конце XIX века. М., 1993.
86. Рюде Дж. Народные низы в истории. 1730-1848 гг. М., 1984.
87. Савин Н.А. Лекции по истории Английской революции. М., 1937.
88. Савло Н.Ф. Раннефеодальная Англия. Л., 1977.
89. Салическая правда. М., 1950.
90. Сергеенко М.Е. Жизнь в Древнем Риме. СПб., 2000.
91. Сборник документов по социально-экономической истории Византии. М., 1951.
92. Смирин М.М. Германия эпохи Реформации и Великой крестьянской войны. М., 1962.
93. Смирин М.М. К истории раннего капитализма в германских землях. М., 1982.
94. Смирин М.М. Очерки истории политической борьбы в Германии перед Реформацией. М., 1952.
95. Согрин В.В. Основатели США. М., 1983.
96. Согрин В.В., Патрушев А.И., Токарева Е.С., Фадеева Т.М. Либерализм Запада XVII-XX веков. М., 1995.

97. Социально-политическое развитие стран Пиринейского полуострова при феодализме. М., 1985.
98. Социально-экономические проблемы истории Испании. М., 1965.
99. Тревельян Дж. Социальная история Англии. М., 1959.
100. Трухановский В.Г. Бенджамен Дизраэли, или История одной невероятной карьеры. М., 1993.
101. Трухановский В.Г. Уинстон Черчилль. М., 1989.
102. Удальцова З.В. Италия и Византия в VI в. М., 1959.
103. Уткин А.И. Теодор Рузвельт. Политический портрет. Свердловск, 1989.
104. Утченко С.Л. Юлий Цезарь /любое изд./
105. Филитов А. М. Германский вопрос: от раскола к объединению. М., 1993.
106. Хобсбаум Э. Век революций (1789-1848). – М. 1997
107. Хобсбаум Э. Век капитала (1848-1870). – М. 1998
108. Хобсбаум Э. Век империй (1870-1914). – М. 2000
109. Хобсбаум Э. XX в.: эпоха крайностей (1914-1991). – М., 2005
110. Черкасов П.П. Кардинал Ришелье. М., 1990.
111. Чернега В.Н. Буржуазные партии в политической системе Франции. Третья – Пятая республика. М., 1987.
112. Чистозвонов А.Н. Генезис капитализма: Проблемы методологии. М., 1985.
113. Чистозвонов А.Н. Нидерландская буржуазная революция XVI в. М., 1958.
114. Чистозвонов А.Н. Реформационное движение и классовая борьба в Нидерландах в первой половине XVI в. М., 1964.
115. Чубинский В.В. Бисмарк: политическая биография. М., 1988.
116. Шахермайр Ф. Александр Македонский /любое изд./.
117. Шервуд Е.А. Законы лангобардов. М., 1992.
118. Шофман А.С. Восточная политика Александра Македонского. Казань, 1976.
119. Штаерман Е.М. Древний Рим: проблемы экономического развития. М., 1978.
120. Штокмар В.В. История Англии в средние века. Л., 1973.
121. Эйнгард. Жизнь Карла Великого // Левандовский А. Карл Великий. М., 1995. С. 177-207.